

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Eva Jirčíková

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví

Transition from Tax Evidence to Double-entry Bookkeeping

DP-PE-KFÚ-2009-19

EVA JIRČÍKOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Josef Horák, Ph.D., KFÚ

Konzultant: Ing. Hana Kollertová, H-účet, s.r.o.

Počet stran: 72

Počet příloh: 3

Datum odevzdání: 22. 05. 2009

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 21. 05. 2009

Poděkování

Děkuji konzultantce Ing. Haně Kollertové za odborné vedení a cenné rady při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedoucímu mé práce, doktoru Josefu Horákovi, za konzultace a věcné připomínky.

Abstrakt

Tématem diplomové práce je „Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví“. Teoretická část obsahuje charakteristiku daňové evidence a účetnictví. Jsou zde uvedeny hlavní rozdíly mezi nimi a popsány výhody a nevýhody, které jejich vedení přináší. Dále jsou vymezeny důvody k přechodu z daňové evidence na účetnictví a popsán postup tohoto procesu, včetně upozornění na možné důsledky změny. Součástí je i teoretické posouzení možností minimalizace daňového dopadu.

Teoretické poznatky jsou následně aplikovány na konkrétních příkladech dvou podnikatelů, kteří vedou daňovou evidenci. Práce obsahuje simulaci převodu dat z jejich daňové evidence do účetnictví provedenou k 1. 1. 2009. Následně je provedena analýza reálných dopadů, které by tato změna daným podnikatelům přinesla. Jedná se především o navýšení daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění. Návrh optimalizace má za úkol zmírnit nárazové navýšení daní a odvodů.

Klíčová slova

daně, daň z příjmů, daňová evidence, daňová optimalizace, účetnictví

Abstract

The topic of this diploma thesis is the description of the transition process from the tax evidence to the bookkeeping. The theoretical part contains the main characteristics of the tax evidence and of the bookkeeping including the comparison of the main differences between them. In addition, particular advantages and disadvantages of the bookkeeping with respect to the tax evidence are discussed and the motivation for the transition from the tax evidence to the bookkeeping is given. I describe the transition process with considering its possible consequences and, in particular, the theoretical possibilities of the minimization of the tax impact are proposed.

The theoretical knowledge from the first part is subsequently applied in the second part of the diploma thesis to particular cases of two businessmen who use the tax evidence. It contains the simulation of the data transition from the tax evidence to the bookkeeping that was made on 1st January 2009. The analysis of the real tax impact brought to those businessmen is performed with the particular interest paid to the increase of the income tax and health and social insurance. The proposed optimization should reduce the additional increase of taxes and tax payments.

Keywords

bookkeeping, income tax, tax evidence, tax optimization, taxes

Obsah

Prohlášení	3
Poděkování	4
Abstrakt	5
Klíčová slova	5
Abstract.....	6
Keywords.....	6
Obsah.....	7
Seznam zkratk a symbolů	9
Seznam tabulek.....	10
Úvod	11
1 Charakteristika daňové evidence	14
1.1 Základní charakteristika daňové evidence.....	14
1.2 Forma a obsah daňové evidence.....	15
1.3 Evidence příjmů a výdajů.....	17
1.4 Evidence majetku a závazků.....	19
1.5 Uzavření daňové evidence.....	24
1.6 Shrnutí	25
2 Charakteristika účetnictví	27
2.1 Legislativní úprava	27
2.2 Funkce účetnictví.....	28
2.3 Účetní zásady.....	29
2.4 Účetní doklady.....	31
2.5 Účty, účetní knihy	32
2.6 Účtová osnova	33
2.7 Způsoby oceňování.....	35
2.8 Vnitřní kontrolní systém.....	37
2.9 Účetní uzávěrka a závěrka.....	38
2.10 Shrnutí	44
3 Přejchod z daňové evidence na vedení účetnictví	45
3.1 Legislativní úprava	45
3.2 Důvody pro přechod z daňové evidence na účetnictví.....	45

3.3 Postup při přechodu na účetnictví	48
3.4 Důsledky přechodu z daňové evidence na účetnictví.....	55
3.5 Zmírnění daňového dopadu	57
3.6 Shrnutí	60
4 Transformace daňové evidence na vedení účetnictví u Firmy A	61
4.1 Popis Firmy A.....	61
4.2 Příprava na vedení účetnictví	61
4.3 Zjištění stavu majetku a závazků.....	61
4.4 Převodový můstek	65
4.5 Zahajovací rozvaha.....	67
4.6 Daňový dopad.....	68
4.7 Zhodnocení	70
5 Transformace daňové evidence na vedení účetnictví u Firmy B.....	71
5.1 Popis Firmy B.....	71
5.2 Příprava na vedení účetnictví	71
5.3 Zjištění stavu majetku a závazků.....	71
5.4 Převodový můstek	74
5.5 Zahajovací rozvaha.....	75
5.6 Daňový dopad převodu.....	75
5.7 Zhodnocení	78
Závěr	80
Seznam použité literatury	83
Seznam příloh.....	85

Seznam zkratek a symbolů

č. – číslo

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

IFRS – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Kč – korun českých

PC – pořizovací cena

PS – počáteční stav účtu

Sb. – sbírky

Tab. – tabulka

VC – vstupní cena

VH – výsledek hospodaření

ZC – zůstatková cena

ZD – základ daně

Seznam tabulek

Tab. 1: Vzor tabulky převodového můstku	53
Tab. 2: Hmotný majetek	62
Tab. 3: Finanční majetek	63
Tab. 4: Obchodní pohledávky a závazky	63
Tab. 5: Závazky z titulu mezd	64
Tab. 6: Daně a pojištění	65
Tab. 7: Převodový můstek Firmy A	66
Tab. 8: Zahajovací rozvaha Firmy A	67
Tab. 9: Úprava základu daně	68
Tab. 10: Celkový daňový dopad	69
Tab. 11: Stav majetku a závazků	72
Tab. 12: Převodový můstek Firmy B	74
Tab. 13: Zahajovací rozvaha Firmy B	75
Tab. 14: Daňový dopad převodu	76
Tab. 15: Možnosti rozložení daňového dopadu	77
Tab. 16: Výpočet daně z příjmů	78
Tab. 17: Výpočet pojištění	78

Úvod

Tématem této diplomové práce je „Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví“. Daňová evidence byla zavedena v roce 2004 v souvislosti se zrušením jednoduchého účetnictví po vstupu České republiky do Evropské unie¹. Zrušení jednoduchého účetnictví je výsledkem procesu sjednocování platných předpisů a používaných evidencí, protože ostatní členské státy používají účetnictví založené na aktuální bázi.

Daňová evidence slouží k zajištění daňové povinnosti subjektů, které nevedou účetnictví. Je vymezena zákonem o daních z příjmů² a mohou ji vést fyzické osoby s příjmy z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, které uplatňují daňové výdaje ve skutečné výši a nemají povinnost vedení účetnictví. Právní osoby vedou výhradně účetnictví. Proto je tato práce zaměřena pouze na fyzické osoby.

Vedení daňové evidence je umožněno pouze drobným podnikatelům s nízkým obratem. Výše obratu, která tvoří limit pro vedení daňové evidence, však byla postupně zvyšována ze 6 milionů na 25 milionů Kč. Z daňové evidence, případně jednoduchého účetnictví, na dnešní podvojně účetnictví přecházelo nejvíce podnikatelů v letech 2004 až 2006. Dnes již limitního obratu dosahuje nižší počet podnikatelů. Existují však také jiná kritéria, při jejichž splnění vzniká povinnost přechodu na vedení účetnictví. Proto je toto téma stále aktuální.

Někteří podnikatelé také změň způsob používané evidence dobrovolně, aniž by jim to přikazovaly právní předpisy. Vedení účetnictví přináší podnikateli přesnější informace o jeho hospodaření. Často je také vyžadováno bankami, které si kladou podmínky pro poskytování úvěrů. Dobrovolný přechod na vedení účetnictví je však v praxi méně obvyklý, neboť se jedná o výraznou změnu, způsobující mimo jiné i dopad na výši placené daně z příjmů. Opačná změna evidence, která předmětem této práce není, je podle mého názoru vzácnější.

¹ Stále je však povolena výjimka umožňující vedení jednoduchého účetnictví některým organizacím s příjmy do 3 000 000 Kč.

² Paragraf 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Podklady, ze kterých vychází praktická část této práce mi poskytli dva podnikatelé, kteří vedou daňovou evidenci a zajímají se o důsledky případné změny. Výsledky této práce by jim tudíž mohly být užitečné. Data z daňové evidence jsem dostala k dispozici pouze za podmínky, že podnikatelé zůstanou anonymní. Proto budou pro účely této diplomové práce označováni jako podnikatel A a podnikatel B.

Většině podnikatelů, kteří evidují zásoby, přináší převod na vedení účetnictví daňovou zátěž. Také oba tito podnikatelé mají ve své evidenci pohledávky, zásoby i závazky, které představují daňový dopad při přechodu. U podnikatele A, který má oproti pohledávkám vysoké závazky, by se dala vyslovit domněnka, že u něj bude příznivější daňový dopad než u podnikatele B.

Pro vypracování této diplomové práce jsem si stanovila následující cíle:

- charakterizovat daňovou evidenci a účetnictví,
- seznámit se s problematikou přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví v literatuře a úpravou souvisejících postupů v rámci právních předpisů,
- získané teoretické poznatky aplikovat na konkrétním příkladě uvedených dvou podnikatelů a provést simulaci jejich přechodu na vedení účetnictví, což zahrnuje:
 - seznámení se s jejich činností a daňovou evidencí a zpracování údajů daňové evidence do podkladů pro přechod,
 - provedení analýzy důsledků přechodu a na základě jejich výsledků zpracování optimalizace vyplývajících dopadů,
 - vyhodnocení získaných informací a navržení doporučení vhodných variant.

V rámci prvních tří kapitol se zaměřím na teoretické zpracování popsané v zákonech a podrobněji v literatuře. Teoretická část obsahuje seznámení s danou problematikou, kde budou stručně charakterizovány obě evidence a popsány rozdíly mezi nimi, jejich výhody a nevýhody a dále postup při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví. Budou blíže popsány důvody převodu, vynucené legislativou a dopady, které tato změna přináší.

V dalších kapitolách, zabývajících se praktickou částí, budou zpracovány konkrétní údaje Firmy A a Firmy B, které budou blíže představeny. Práce dále obsahuje údaje z daňových evidencí firem obou podnikatelů, přepsané do jednotlivých tabulek. Simulace přechodu, včetně vytvoření převodového můstku a zahajovací rozvahy, bude provedena k 1. 1. 2009 a vychází z právních předpisů platných k tomuto datu. Následně bude provedena analýza daňových dopadů a v rámci optimalizace hledání možností jejich zmírnění. Nakonec bude provedeno zhodnocení možností daných podnikatelů a doporučení, opírající se o zjištěné výsledky.

1 Charakteristika daňové evidence

1.1 Základní charakteristika daňové evidence

Daňová evidence je upravena § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o daních z příjmů). Byla zavedena k 1. 1. 2004 v souvislosti se zrušením jednoduchého účetnictví. To bylo zrušeno novelou zákona o účetnictví v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie. Tento zákon však označuje organizace, které za určitých podmínek mohou jednoduché účetnictví vést i nadále. Členské země Evropské unie účtují v podvojném účetnictví a jednoduché účetnictví nepoužívají. Daňová evidence slouží k zajištění daňové povinnosti subjektů, které nevedou účetnictví.

Daňová evidence je určena pro ty subjekty, které nejsou účetními jednotkami a nemusí tedy vést účetnictví. Účetní jednotky jsou vymezeny zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o účetnictví). Daňovou evidenci vedou fyzické osoby s příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti, které se nerozhodli vést účetnictví dobrovolně, nejsou zapsány v obchodním rejstříku, jejich obrat za bezprostředně předcházející kalendářní rok nepřesáhl 25 000 000 Kč a ani zvláštní právní předpis jim nenařizuje vést účetnictví. Tyto fyzické osoby také nesmí být účastníky sdružení bez právní subjektivity, kde alespoň jeden člen vede účetnictví. Naopak daňovou evidenci nemusí vést podnikatelé, kteří mají stanovenou paušální daň. [12,19]

Primárním cílem daňové evidence je poskytování údajů pro správné zjištění základu daně z příjmů. Na jejím základě je vytvářeno přiznání k dani z příjmů a odvedena daň do státního rozpočtu prostřednictvím finančního úřadu. Průběžně vedená přehledná evidence také pomáhá při rozhodování a řízení firmy, protože podává informace o stavu a pohybu majetku a dluhů firmy. Dále přináší informace pro firmy, které jsou registrované jako plátcí daně z přidané hodnoty. Poskytuje údaje potřebné pro stanovení daňové povinnosti a musí být vedena v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání.

Daňová evidence je jakousi částečnou náhradou za jednoduché účetnictví, sloužící pro účely daně z příjmů. Používají ji osoby, které nevedou účetnictví, jejich okruh je však

značně užší, než okruh osob, které mohli původně jednoduché účetnictví vést. Daňová evidence je mnohem jednodušší než účetnictví. Administrativní postupy jsou méně náročné, jsou jednodušší na zvládnutí a nevyžadují složité technické vybavení. Výrazně se šetří čas a množství potřebných informací. Základním zdrojem jsou také prvotní doklady. Tříděné a sumarizované záznamy se zpracovávají v rozsahu nutném pro zjištění základu daně z příjmu a u plátců DPH ke stanovení daňové povinnosti. [12]

1.2 Forma a obsah daňové evidence

V daňové evidenci jsou zachyceny informace o příjmech plynoucích z podnikání a výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Dále obsahuje informace o majetku a závazcích podnikatele. Výdaje musí souviset s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Pro účely daně z příjmu fyzických osob je obchodní majetek definován v § 4 zákona o daních z příjmů jako souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot), které podnikatel vlastní a které uvádí nebo uváděl v evidenci majetku a závazků.

Forma daňové evidence v zákoně o daních z příjmů popsána není. Záleží tedy pouze na rozhodnutí podnikatele, jak ji povede, pokud bude v potřebném členění poskytovat předepsané informace. To znamená, že evidence o příjmech a výdajích musí být oddělena od evidence majetku a závazků a skutečnosti se zapisují v období, s nímž věcně a časově souvisejí. Není ale přikázáno dodržovat pořadí dle času, pokud to není na úkor přehlednosti. Zápisy do daňové evidence se provádějí více způsoby, tj. k okamžiku skutečného pohybu peněžních prostředků a k poslednímu dni zdaňovacího období.

Mezi základní požadavky na vedení daňové evidence patří splnění průkazní povinnosti. Na základě informací z daňové evidence musí podnikatel finančnímu úřadu dokazovat, že jsou v daňovém přiznání uvedeny daňové příjmy a výdaje ve skutečné výši. Rozsah evidovaných informací musí zajistit schopnost prokázat správci daně stav majetku a závazků za zdaňovací období i zpětně. [4, 12]

I když není předepsána povinnost vést knihy ani karty majetku, běžně se používají. Velmi často se využívá v evidenci deník příjmů a výdajů, který poskytuje důležité informace o toku peněžních prostředků a zprostředkovává kontrolu financí. Pro evidenci majetku se často používají karty dlouhodobého majetku a zásob, kniha pohledávek a závazků či karty rezerv, úvěrů a půjček. Přehled a důležité informace podnikateli přinesou i další doplňující evidence jako jsou např. evidence mezd, kniha jízd, pokladní kniha nebo evidence stálých plateb. Vždy záleží na potřebách podnikatele, které evidence potřebuje k řízení podnikatelské činnosti a prokazování skutečných vynaložených nákladů a příjmů. Evidence umožňují získání mnoha cenných průběžných informací za cenu zvyšování časové a finanční náročnosti na vedení administrativy.

Pokud je fyzická osoba současně plátcem DPH musí vést i evidenci o přijatých a uskutečněných zdanitelných plnění podle § 100 zákona č. 235/2004 sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o DPH). Podnikatel musí zajistit schopnost správně stanovit daňovou povinnost. Údaje ze záznamů musí být v členění potřebném pro sestavení přiznání k DPH. [4, 12]

Výdaje, vynaložené na dosažení příjmů, jsou prokazovány na základě dokladů. Na rozdíl od účetnictví zákon nedefinuje, jaké náležitosti musí mít doklad v daňové evidenci. Je však třeba odpovídajícím způsobem zápisy doložit. Jen tak bude evidence průkaznou. Aby doklad poskytl potřebné informace, měl by obsahovat:

- označení dokladu,
- obsah transakce a její účastníky,
- peněžní částku (informaci o ceně za jednotku a množství),
- datum uskutečnění transakce,
- datum vyhotovení dokladu,
- podpis oprávněné osoby.

Podnikatelé, kteří jsou registrovanými plátcí daně z přidané hodnoty, vystavují daňový doklad. Ten je definován v zákoně o DPH. Musí obsahovat navíc tyto informace:

- DIČ a sídlo plátce a příjemce zdanitelného plnění,
- výši ceny bez daně,

- sazbu daně,
- zaokrouhlenou výši daně.

[4, 12]

1.3 Evidence příjmů a výdajů

Evidence příjmů a výdajů je hlavním zdrojem podkladů pro stanovení základu daně z příjmů. Záleží sice pouze na rozhodnutí podnikatele, jak ji povede, ale musí poskytovat předepsané informace a v potřebném členění. Evidence musí zahrnovat veškeré příjmy z podnikové činnosti a výdaje spojené s obchodním majetkem, které jsou vynaloženy na dosažení, udržení a zajištění příjmu. Zahrnout výdaje lze jen v prokázané výši a do výše stanovené zákonem. Vést evidenci nedaňových příjmů a výdajů není výslovně přikázáno. Tento pohyb peněz však souvisí s majetkem. Proto by měl být také evidován. Mimo to, podle § 39 odst. 3 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, má podnikatel, který přijímá nebo vydává hotovost, povinnost vést průběžnou evidenci jednotlivých plateb.

Příjmy podle § 3 zákona o daních z příjmů dělíme na peněžní, nepeněžní a příjmy dosažené směnou. Do evidence příjmů jsou zahrnovány nejen skutečné toky peněz, ale i nepeněžité příjmy jako například zápočty vzájemných pohledávek a závazků či směna zboží a služeb. Je-li převzatá hotovost nebo příjem na účet v cizích měnách, přepočítává se jednotným kurzem vyhlášeným po skončení zdaňovacího období ministerstvem financí, nebo devizovým kurzem vyhlášeným každý den ČNB.

Výdaje dělíme na peněžní a nepeněžní. Podnikatel eviduje veškeré náklady – peněžní, které představují úbytek financí i nepeněžní výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Do této oblasti spadají například odpisy dlouhodobého majetku, tvorba rezerv a další výdaje, které snižují základ daně. Výdaje daňové se v evidenci oddělují od výdajů, které neovlivňují základ daně. V § 24 zákona o daních z příjmů jsou vyjmenovány výdaje a jejich maximální výše, při které jsou daňově uznatelnými.

[4,12]

Deník příjmů a výdajů je určen pro podnikatele, kteří evidují peněžní i nepeněžní transakce na straně příjmové i výdajové. Obsahem jsou:

- datum - den uskutečnění transakce ve vazbě na daňovou účinnost,
- označení dokladu - je na podnikateli, jak čísluje či značí doklady, důležitá je schopnost dohledat a určit příslušnost ke každé položce v daňové evidenci,
- stručný popis transakce,
- údaje o celkových příjmech,
- údaje o daňových příjmech v potřebném členění,
- údaje o přijaté a zaplacené DPH,
- údaje o celkových výdajích,
- údaje o daňových výdajích,
- údaje o nepeněžních transakcích, plynoucích z evidence majetku, které ovlivňují rozdíl mezi příjmy a výdaji. [12]

Podnikatelé, kteří nejsou plátcí DPH, zaznamenávají příjmy a výdaje do jednotlivých řádků v okamžiku skutečného pohybu peněz. To znamená, že se příjem do daňové evidence promítne až po proplacení faktury, bez ohledu na datum jejího vydání. Zápisy nemusí být detailní, mohou být souhrnné a nemusí být dodržena časová posloupnost. Koncem daňového období však musí být daňová evidence kompletní. Položky evidence příjmů a výdajů musí souhlasit číselně i datem plnění s prvotními doklady, jako je výpis z běžného účtu, paragon apod.

Pro podnikatele, kteří jsou plátcí DPH, vzniká povinnost přiznat daň z přidané hodnoty na výstupu ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. U přijatého zdanitelného plnění je nárok na odpočet, který vzniká v den uskutečnění přijatého zdanitelného plnění. Podnikatelé, kteří vedou daňovou evidenci, nemají povinnost přiznat daň na výstupu ke dni přijetí platby, pokud platba předchází den uskutečnitelného zdanitelného plnění.

Fyzická osoba, registrovaná jako plátec DPH, musí vést i evidenci o přijatých a uskutečněných zdanitelných plnění podle §100 zákona o DPH, aby byla zajištěna schopnost správně stanovit daňovou povinnost. Evidenci přijatých a uskutečněných

zdanitelných plnění musí vést i fyzické osoby, které jsou plátcí DPH a které uplatňují výdaje paušálně z příjmů a nemusí tedy vést klasickou evidenci výdajů. Záznamy o DPH mohou být součástí evidence v knize závazků a pohledávek. [4, 12]

1.4 Evidence majetku a závazků

Veškerý obchodní majetek, který podnikatel užívá ke své činnosti, musí být evidován. Tento majetek je definován v obchodním zákoníku jako souhrn majetkových hodnot. Zahrnuje věci, pohledávky, práva a penězi ocenitelné hodnoty, které patří podnikateli a slouží nebo jsou určeny k jeho podnikání. Obchodní majetek je dělen na dlouhodobý a oběžný. Dlouhodobý majetek se dále dělí na nehmotný, hmotný a finanční. Oběžným majetkem jsou například zásoby, dlouhodobé a krátkodobé pohledávky, finanční majetek a peněžní prostředky. Nemovitosti a movité věci se do obchodního majetku zahrnují celé, v případě podílového spoluvlastnictví jejich část ve výši spoluvlastnického podílu.

V případě majetku se zákon o daních z příjmů odvolává na vyhlášku č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen prováděcí vyhláška). Obsahové vymezení složek majetku se řídí § 6 – 9 této vyhlášky. Konkrétní způsob vedení evidence majetku záleží na rozhodnutí podnikatele. Liší se podle druhu činnosti a jeho potřeb. [4, 12]

Dlouhodobý majetek

Charakteristickou vlastností dlouhodobého hmotného majetku je, že doba jeho použitelnosti je delší než 1 rok. Není spotřebován jednorázově, ale postupně. Do daňových výdajů nevstupuje jeho pořizovací cena při zaplacení, ale postupně formou daňových odpisů. Jinak se postupuje u dlouhodobého nehmotného majetku, kam se řadí nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software a ocenitelná práva. Může být získán od jiných osob nebo vytvořený vlastní činností za účelem obchodování s ním. Výdaje na pořízení nehmotného majetku nebo na jeho technické zhodnocení jsou pro poplatníka vedoucího daňovou evidenci daňovými výdaji. Celá částka bez omezení může při uhrazení vstoupit do deníku příjmů a výdajů. Dlouhodobý finanční majetek se neodpisuje ani netvoří

náklady při jeho pořízení. Jsou jím majetkové účasti a ostatní majetkové a úvěrové cenné papíry držené déle než 1 rok.

Na evidenční kartu se uvádějí údaje popisující majetek - název nebo popis položky majetku, ocenění, datum pořízení a datum uvedení do užívání, zvolený způsob daňových odpisů, částky odpisů za zdaňovací období, zřízené zástavní právo, datum a způsob vyřazení.

Dlouhodobý majetek se oceňuje vstupní cenou, jejíž typy budou níže popsány.

Pořizovací cena představuje cenu, za kterou byl majetek nakoupen, včetně výdajů souvisejících s pořízením, např. dopravné, clo, výdaje na přípravné práce při výstavbě, na montáž, daně spojené s pořízením, pokud jsou zákonem uznávány za daňové výdaje, technické zhodnocení, úroky z investičního úvěru. Nezahrnuje naopak penále, výdaje na opravu a údržbu majetku.

Vlastní náklady se k ocenění používají v případě, že je majetek pořízen nebo vyroben ve vlastní režii. Tvoří je všechny přímé a některé nepřímé náklady vynaložené na vytvoření daného majetku. Pokud výdaje na vytvoření nevstupovaly do daňové evidence, majetek se pouze zanesse do daňové evidence na karty dlouhodobého majetku. Pokud byly tyto náklady vykázány jako daňově uznatelný výdaj, je nutné mimo peněžní deník provést nepeněžní operaci a zvýšit o stejnou částku příjmy po zařazení majetku do evidence.

Vstupní cenou může být i hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práva u hmotného movitého majetku, který zůstává ve vlastnictví věřitele. Majetek nabytý děděním nebo darem se oceňuje cenou zjištěnou podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku ke dni nabytí. Reprodukční pořizovací cena se používá v případech, kdy nelze uplatnit jiný způsob.

[4, 12]

Opotřebení majetku se vyjadřuje prostřednictvím odpisů. Odpisováním se podle zákona o daních z příjmů rozumí postupné zahrnování vstupní ceny do daňových výdajů. Dlouhodobý hmotný majetek se odpisuje podle § 26 – 33 zákona o daních z příjmů.

Podnikatel si může zvolit rovnoměrné či zrychlené odpisování. Tento způsob později nelze měnit. Majetek se zařadí do jedné ze sedmi odpisových skupin popsanych v příloze zákona. Tím je dána i doba odpisování. Určitý majetek je podle § 27 vyloučen z odpisování. Majetek se odpisuje pouze z té části, ze které je používán pro výdělečnou činnost. V tomto poměru je třeba odpisy krátit. Odpisování majetku není povinné, avšak podnikatel zahrnováním ročních odpisů do výdajů snižuje základ daně a tím i velikost daně z příjmů.

K vyřazování dlouhodobého majetku z evidence dochází z důvodu jeho prodeje, darování, škody nebo manka, likvidace majetku po uplynutí doby jeho životnosti nebo v důsledku přeražení majetku do osobního užívání podnikatele. Pokud byl majetek evidován na počátku období a není zcela odepsán, je možné uplatnit do výdajů polovinu ročního odpisu daného majetku.

Při prodeji se do daňových výdajů zahrnuje také zůstatková cena. Oproti tomu se do daňových příjmů zahrne prodejní cena. Pokud byla u tohoto majetku uplatněna odčitatelná položka podle § 34 zákona o daních z příjmů a k prodeji došlo do tří let po jejím uplatnění, musí se tato částka znovu přičíst. Jedná-li se o majetek, který se neodepisuje, je výdajem zůstatková cena do výše příjmů plynoucích z prodeje.

Při darování není zůstatková cena daňovým výdajem, ale při splnění zákonných podmínek lze uplatňovat odčitatelnou položku. V případě, že se jedná o škodu či manko, které je předepsáno k úhradě, lze do daňových výdajů zahrnout zůstatkovou cenu do výše náhrady. Pokud ke škodě došlo v důsledku živelní pohromy nebo byla-li způsobena neznámým pachatelem, lze uznat celou zůstatkovou cenu jako daňový výdaj. V jiných případech je uznatelný pouze do výše daňových příjmů, např. při plnění pojišťovny. Při likvidaci po uplynutí životnosti je třeba sepsat likvidační protokol. Zůstatková cena není daňově uznatelným výdajem. Je-li majetek přeražen do osobního užívání podnikatele, může být zůstatková cena zahrnuta do výdajů do výše příjmů z prodeje, pokud byl následně do pěti (v některých případech dvou) let prodán. Příjem z tohoto prodeje je nutno zahrnout do daňových příjmů. [4,12]

Zásoby

Pro evidenci zásob se nejčastěji používají skladové karty. Podrobnost evidence závisí na druhu činnosti. Jako zásoby je také možno evidovat drobný dlouhodobý majetek. To je majetek, jehož cena byla nižší než 40 000 Kč, s dobou použitelnosti delší než 1 rok. Jako zásoby je označován materiál, nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata a zboží. Výdaje spojené s jejich pořízením se zachycují v deníku příjmů a výdajů při jejich úhradě.

V evidenci je vhodné zachytit název a popis daného majetku, datum pořízení, pořizovací cenu, počet jednotek daného majetku, datum a způsob vyřazení. U podnikatelů provozujících maloobchodní činnost, kdy je složité vedení karet podle jednotlivých položek, se za záznamy považují i jiné vhodné způsoby, které prokazují celkový stav zásob, např. kontrola korunou. Její princip spočívá v oceňování prodejní cenou. Přírůstek se ocení prodejní cenou a přičte k celkovému zůstatku zásob. Úbytek se zapisuje na základě vykázaných tržeb. Majetek dodaný zákazníkem ke zpracování nebo opravám se eviduje v knize pohledávek a závazků. K poslednímu dni zdaňovacího období je třeba prokázat stav zásob v hmotných jednotkách a stanoveným způsobem je ocenit. [4, 12]

Pohledávky a závazky

Pohledávky jsou obecně nároky věřitele vyjádřené v penězích na úhradu smluvně dohodnutých sum. V obchodních vztazích vzniká časový nesoulad mezi okamžikem poskytnutí výkonů dodavatelem a okamžikem úhrady. Chybějící informace poskytuje evidence pohledávek. Pohledávky se oceňují jmenovitou hodnotou, pořizovací cenou, pokud byly nabyté za úplatu či vkladem, nebo cenou zjištěnou ke dni nabytí podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku.³ Součástí pořizovací ceny jsou i náklady související s pořízením tj. např. výdaje na znalecké ocenění, odměny právníkům a provize. Plátcí DPH musí snížit jmenovitou hodnotu pohledávky o výši této daně, pokud byla splněna vlastní daňová povinnost na výstupu.

Na konci zdaňovacího období je nutné pohledávky, které jsou v cizí měně, přepočíst. První možností je jednotný kurs vyhlášený ministerstvem financí ČR ve finančním zpravodaji po

³ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

konci roku, nebo aktuálním kurzem ČNB platným k poslednímu dni roku. Takto přepočtené pohledávky se již v dalších letech znovu nepřepočítávají. Daňová evidence by měla odpovědět na otázku, jaké pohledávky podnikatel vlastní, v jaké výši a vůči komu. Mohou být zapisovány do knihy pohledávek, na evidenční karty či do počítačových souborů.

Závazky jsou povinnosti dlužníka uhradit smluvně dohodnuté sumy. Jsou dluhem podnikatele a evidují se v penězích. Oceňují se jmenovitou hodnotou při jejich vzniku nebo pořizovací cenou při jejich převzetí. Na konci období se závazky v cizích měnách přepočítávají stejně jako pohledávky. Z evidence má být zřejmé, o jaké se jedná závazky, v jaké výši a vůči komu. Lze použít knihu závazků, evidenční karty či jiný způsob. Může být použita společná evidence s pohledávkami. Zápisy se aktualizují vždy, když dojde k jejich vzniku, zániku či změně. V této evidenci je možné také sledovat DPH.

Obchodní zákoník⁴ umožňuje započtení vzájemných pohledávek a závazků. Namísto skutečné platby je do knihy pohledávek zapsáno inkaso pohledávky a současně do knihy závazků úhrada závazku. Pokud nejsou identické a nezaniknou tedy v plné výši, může být rozdíl vyrovnán v penězích nebo dalším zápočtem. [4, 12]

Krátkodobý finanční majetek

Krátkodobý finanční majetek zahrnuje peníze v pokladně, ceniny, účty v bankách a krátkodobé cenné papíry. Je to nejlikvidnější složka majetku. Oceňuje se jmenovitou hodnotou. Pokladna může být vedena v deníku příjmů a výdajů nebo samostatně za jednotlivé pokladny. Ze zákona neplyne povinnost ji vést, ale je součástí obchodního majetku a proto by se měla evidovat. V případě valutové pokladny mohou být příjmy a výdaje přepočítány až ke konci roku jednotným kurzem nebo přepočítávány během období kurzem vyhlášeným ČNB či pevným kurzem.

Pohyb na bankovních účtech je vhodné zaznamenávat do deníku na základě výpisů z účtů. Pohyb na devizovém účtu může být evidován v korunách nebo přepočítán až na konci zdaňovacího období. Pořízené cenné papíry se zapisují v pořizovací ceně, tzn. včetně

⁴ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

výdajů spojených s pořízením. Příjmy z cenných papírů se evidují zvlášť a představují kapitálové příjmy podle § 8 zákona o daních z příjmů.

Finanční leasing

Do pořizovací ceny majetku, který byl pořízen formou finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci, se zahrnují výdaje související s jeho pořízením, hrazené nájemcem. Splátky nájemného jsou při splnění zákonných podmínek, daných § 24 odst. 4 zákona o daních z příjmů, daňovým výdajem, ale pouze v poměrné výši připadající na dané zdaňovací období. [4, 12]

1.5 Uzavření daňové evidence

Složky daňové evidence se uzavírají k poslednímu dni zdaňovacího období. Před uzavřením deníku příjmů a výdajů se do něho zapisují zdanitelné příjmy a daňové výdaje, které nepředstavují peněžní toky a byly doposud evidovány mimo tento deník. Mezi nepeněžní příjmy, které ovlivňují základ daně, patří například:

- příjmy ze zápočtu pohledávek,
- zdanitelné věcné dary přijaté v souvislosti s podnikáním,
- příjmy ze směnných obchodů,
- čerpání zákonných rezerv, apod.

Výdaje, které neznamenaají úbytek peněžních prostředků, ale mohou snižovat základ daně, jsou např.:

- výdaje ze zápočtu pohledávek,
- odpisy hmotného majetku,
- zůstatková cena vyřazovaného hmotného majetku,
- tvorba zákonných rezerv, apod.

Při uzavírání složek daňové evidence se sumarizují částky zdanitelných příjmů a daňových výdajů v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů, stavy pohledávek a závazků, stavy peněžních prostředků, majetku a kursové rozdíly u bankovních účtů vedených v cizích měnách a u valutových pokladen.

Zákon o dani z příjmů nehovoří o povinnosti inventarizace majetku a závazků. Ukládá však povinnost k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků. O tomto zjištění se provádí zápis a o případné rozdíly se upravuje daňový základ, a to podle § 24 a § 25 zákona o dani z příjmů. Skutečný stav majetku se zjišťuje fyzickou kontrolou, při zjišťování stavu pohledávek a závazků se provádí dokladová kontrola, která vychází z prvotních dokladů. Následuje porovnání skutečného stavu s daňovou evidencí. Při rozdílu mezi zjištěným stavem a údaji daňové evidence může dojít k přebytku nebo škodě či manku. V tom případě je třeba daňovou evidenci doplnit.

Výdaje na pořízení poškozených zásob a zůstatková cena dlouhodobého majetku vyřazeného v důsledku škody jsou daňově uznatelnými výdaji pouze do výše náhrady, přebytek je třeba znovu přičíst. To se netýká ekonomicky zdůvodnitelných přirozených úbytků v rámci normy a ztratného. V případě škody způsobené neznámým pachatelem nebo živelnou pohromou je výdaj uznatelný v plné výši.

Uzavřené zdaňovací období se ve složkách daňové evidence zřetelně oddělí, zjistí se rozdíl mezi příjmy a výdaji, který vstupuje do základu daně pro dané období. Sestaví se také přehled o majetku a závazcích za uplynulé období v členění podle přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Zákon dále uvádí povinnost archivace daňové evidence po všechna zdaňovací období do doby než skončí lhůta pro vyměření daně. Lhůty pro vyměření daně stanovuje obecně § 47 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. [4, 12]

1.6 Shrnutí

Daňová evidence slouží především ke splnění daňových povinností fyzických osob s příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Používají ji osoby, které nevedou účetnictví. Je založena na bázi peněžních toků. Kromě majetku a závazků se evidují příjmy a výdaje, z jejichž rozdílu se také vychází při výpočtu daně z příjmů. Je upravena zákonem o daních z příjmů, který se v některých záležitostech odkazuje

na prováděcí vyhlášku. Je upraven pouze obsah evidence, forma vedení závisí na podnikateli.

Jedná se o mnohem jednodušší formu evidence než je účetnictví, s nižšími nároky na kvalifikaci, čas i softwarovou vybavenost. Z čehož vyplývají i nižší náklady. V praxi podnikatelé většinou zvládají vést tuto evidenci sami, případně s částečnou pomocí odborníka, který zpracovává např. mzdy, daňová přiznání, výkazy pro banku apod. Další výhodou, která vyplývá ze způsobu zdanění, je, že jsou zdaňovány pouze příjmy, které podnikatel skutečně obdrží. Za nevýhodu je třeba označit skutečnost, že daňová evidence nepřináší podnikateli tolik informací o hospodářské situaci firmy jako účetnictví, její vypovídací schopnost o podnikání je nižší.

2 Charakteristika účetnictví

2.1 Legislativní úprava

Účetnictví je upraveno zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ten definuje osoby povinné k vedení účetnictví, které nazývá účetní jednotky. Jsou to:

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- b) zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,
- c) organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu,
- d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- f) ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- g) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity podle zvláštního právního předpisu, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h),
- h) ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.⁵

Dále je v tomto zákoně uvedeno, k jakému okamžiku jsou tyto účetní jednotky povinny vést účetnictví. [19]

Specifika jednotlivých účetních jednotek mají dále zohlednit vyhlášky vydané ministerstvem financí pro jednotlivé skupiny jednotek. Pro každou skupinu také existují České účetní standardy. Rozdíl se týká zejména vymezení rozsahu a způsobu sestavování účetní závěrky, účtové osnovy, přípustných účetních metod a jejich použití a konsolidované účetní závěrky. Podnikatelé se řídí vyhláškou č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších

⁵ § 1 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen prováděcí vyhláška).

Zákon o účetnictví upravuje také rozsah vedení účetnictví. Fyzické osoby vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu v případě, že nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenu auditorem nebo jim zvláštní zákon neukládá povinnost vést účetnictví v plném rozsahu. Toto zjednodušení spočívá v tom, že sestavují účtový rozvrh, v němž mohou uvést pouze účtové skupiny, mají povoleno spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize, nepoužijí ustanovení týkající se zajištění opatrnosti s výjimkou odpisů, nepoužívají reálnou hodnotu jako základnu pro ocenění některých aktiv a závazků k rozvahovému dni, nemusí vést knihy analytických účtů ani podrozvahových účtů a účetní závěrku sestavují ve zjednodušeném rozsahu. [10]

2.2 Funkce účetnictví

Základním cílem účetnictví je hodnotově zaznamenávat hospodářské aktivity podniku a hospodářskou situaci, která z nich vyplývá. Předmětem účetnictví jsou informace o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv a závazků, vlastního kapitálu a jiných pasiv, nákladech, výnosech a výsledku hospodaření. Má za úkol poskytovat spolehlivé ekonomické informace pro rozhodovací procesy všech uživatelů. Účetnictví podává informace o finanční situaci podniku a jeho výsledku hospodaření za dané období. Výsledky ukazují na úspěšnost managementu ve finančním řízení, zajištěnost dlouhodobé stability, zda je dosahováno přiměřené výnosnosti a zda jsou dluhy průběžně hrazeny. Posuzování výsledků přechází do prognózování finanční situace a schopností podniku v budoucnosti. Tyto informace jsou předkládány formou účetních výkazů. Účetnictví by mělo podávat věrný a poctivý obraz o skutečnosti, proto musí být informace úplné, průkazné, spolehlivé, srozumitelné a srovnatelné s ostatními. Z tohoto důvodu je postaveno na obecně uznávaných zásadách a předpokladech, které jsou zakotveny v zákoně o účetnictví.

Mezi další funkce účetnictví patří, že uchovává informace o podnikových jevech pro podnikatele, slouží jako důkazní prostředek při vedení sporů nebo v hospodářské kriminalitě, pomáhá při zajištění ochrany majetku. Dále poskytuje informace všem

zainteresovaným osobám, zajišťuje podklady pro výpočet daní a umožňuje vlastníkům podniku kontrolu činnosti manažerů.

Do hlavní skupiny uživatelů účetních informací patří vlastníci podniku, kteří do něj vkládají finanční prostředky a zajímají se například o rentabilitu vloženého kapitálu a další souhrnné informace umístěné ve výročních zprávách. Investoři posuzují výši rizika z nákupu akcií podniku. Věřitelé si ověřují schopnost podniku splácet včas své závazky. Management, který má zodpovědnost za činnost a dosažení cílů, potřebuje kvalitní a pohotové informace pro finanční i vnitropodnikové řízení. Odběratele a dodavatele zajímá současná situace podniku, zda včas zaplatí za své nákupy a jaké jsou vyhlídky na spolupráci v budoucnu.

Zaměstnanci podniku se zajímají o stabilitu zaměstnání a vyhlídky na růst mezd. Důležitým uživatelem je i stát a jeho orgány kvůli stanovení a kontrole daňových základů, rozhodování o hospodářské politice státu nebo o výši dotací. Banky si ověřují informace potřebné pro poskytnutí úvěru. Dalšími uživateli jsou burzy cenných papírů a širší veřejnost, kterou zajímají informace o prosperitě podniku, jeho záměrech, vývojových trendech, pracovních příležitostech, udržení zaměstnanosti, rozvoj místní ekonomiky. Přístup k daným informacím mají ale také konkurenční podniky, které zajímá finanční situace a velikost hospodářského výsledku, využitelné při snahách převzít podnik, jeho vytlačení z trhu nebo jen pro porovnání hospodářských výsledků. [7, 10, 11]

2.3 Účetní zásady

Obecně uznávané účetní zásady jsou souborem postupů a pravidel, jejichž dodržování vede k realizaci cíle účetnictví. Jejich nejširší soubor tvoří Americké všeobecně uznávané účetní zásady (US GAAP), které nahrazují legislativní úpravu účetnictví. V České republice jsou zakotveny v zákonu o účetnictví. Stěžejní je zásada věrného a poctivého zobrazení, která je nadřazena všem následujícím. Dodržení této zásady umožňuje uživateli účetních výkazů vytvořit si správný názor na finanční situaci podniku. Podle zákona o účetnictví je zobrazení věrné, jestliže obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu. Ten

musí být zobrazen v souladu s účetními metodami uloženými tímto zákonem. Zobrazení je poctivé, jsou-li při něm použity účetní metody způsobem, který vede k dosažení věrnosti.

Zásada účetní jednotky říká, že ekonomické jevy se vyjadřují za určitý ekonomický celek. Zákon přesně vymezuje účetní jednotku. Té se musejí veškeré účtované operace týkat.

Předpoklad trvání podniku i v dohledné budoucnosti je zakotven v paragrafech týkajících se vymezení a zajištění účetní a bilanční kontinuity. Při hodnocení ekonomické situace podniku se vychází z předpokladu, že bude ve svých aktivitách pokračovat. V případě, že existují okolnosti vedoucí k ukončení činnosti, musí být účetní metody použity způsobem odpovídajícím dané skutečnosti a tato informace uvedena v příloze k účetní závěrce.

Podle pravidla periodicity se výsledek hospodaření a finanční situace podniku zjišťuje v pravidelných intervalech. Účetním obdobím je 1 rok, vymezený jako 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Může to být kalendářní nebo hospodářský rok.

Zásada objektivit účetních informací požaduje, aby bylo účetnictví vedeno úplně a průkazným způsobem tak, aby dávalo věrohodné a správné údaje o skutečnostech, které jsou jeho předmětem. O změnách v aktivech a pasivech se tedy nesmí účtovat dříve než jsou objektivně zjištěny.

Podle principu historické ceny probíhá oceňování na bázi historických cen dle kupní síly peněžní jednotky v době, kdy se operace uskutečnily. Není brán zřetel na změny cen a kupní síly peněz. U některých složek majetku je proto nahrazován reálnou hodnotou.

Akruální princip řeší časovou a věcnou souvislost operace s účetním obdobím. Hospodářské operace se účtují v době, kdy se uskutečnily, bez ohledu na to, zda již proběhly s nimi spojené peněžní toky. Operace, které nesouvisí s daným účetním obdobím, musí být časově rozlišeny.

Zásada konzistence (stálosti metod) zajišťuje srovnatelnost údajů vykazovaných v časové řadě. Změna metodiky je povolena pouze z důvodu věrnějšího zobrazení nebo při změně předmětu podnikání.

Zásada opatrnosti se snaží zabránit přenášení nejistoty do budoucnosti. Je potřeba již v dané chvíli brát v úvahu známá rizika a očekávané ztráty a vykázat výši zisku opatrně. Protože však tyto ztráty prozatím nenastaly, neberou se v úvahu při výpočtu daně z příjmu. Při oceňování by se výše aktiv neměla nadhodnocovat a pasiv podhodnocovat. Proto, pokud předpisy nestanoví jinak, se aktiva podle zákona oceňují nejnižší možnou cenou a závazky nejvyšším možným oceněním. Základní nástroje, které se používají k naplnění této zásady, jsou rezervy, odpisy majetku a opravné položky. [7, 10, 11]

2.4 Účetní doklady

Hospodářské operace vstupují do účetnictví nepřímo prostřednictvím dokladů jako je např. výdejka a příjemka materiálu, faktura, výpis z bankovního účtu nebo pokladní doklad. Zásada dokladovosti je charakteristickým rysem účetnictví a je základní podmínkou jeho průkaznosti a spolehlivosti. Je podkladem pro účetní zápis a musí splňovat určité náležitosti podle zákona o účetnictví. Aby se jednalo o účetní doklad, musí obsahovat:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem podle písmene d),
- podpisový záznam podle § 33a odst. 4 osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování.⁶

⁶ § 11 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Jejich přezkušováním se rozumí prověřování jejich formální a věcné správnosti. Doplnují se účtovým předpisem, který je výrazem rozhodnutí, na které účty a jejich strany se zaúčtuje. [7, 10]

2.5 Účty, účetní knihy

Rozvaha představuje souhrn informací, ale pro potřeby řízení je třeba znát stavy a pohyby aktiv na podrobnější úrovni. Proto se rozkládají položky rozvahy do soustavy účtů. Účet je základním třídícím prvkem účetnictví. Umožňuje zachycování údajů o hospodářských jevech týkajících se jedné položky aktiv nebo pasiv. Účty rozvahové slouží pro rozklad rozvahy do soustavy účtů. Účty, sloužící k zachycení stavu a pohybu majetku, se nazývají aktivní účty. Přírůstky majetku, stejně jako počáteční stav a konečný zůstatek, se zachycují na straně Má dáti, úbytky na straně Dal. Účty, na nichž se zachycuje stav a pohyb vlastních a cizích zdrojů financování majetku, jsou účty pasivní. Přírůstky a úbytky se zapisují na opačné strany než u účtů aktivních. Sledování výnosů a nákladů probíhá na účtech výsledkových. Jejich konečné zůstatky umožňují sledovat strukturu výsledku hospodaření za určité období.

Účty vzniklé rozkladem rozvahy se nazývají účty syntetické. Ty je možno podle potřeb dále rozložit na účty analytické, které přinášejí podrobnější informace. K jednomu syntetickému účtu je možno vytvořit analytické z několika hledisek členění, např. místní, druhové, dle hlediska odpovědnosti, nebo pro účely daně z příjmů. [7, 10]

Základním principem uplatňovaným v účetnictví je princip podvojnosti, který se projevuje tak, že každá hospodářská operace vstupující do účetnictví vyvolává změnu vždy na dvou účtech. Jednomu účtu se zapíše daná částka na stranu Má Dáti a druhému stejná částka na stranu Dal. Pravidlo podvojnosti se u konkrétního účetního případu projeví jako souvztažnost dvou účtů. To jsou ty, které nejvěrněji a nejpoctivěji zobrazí ekonomický obsah dané operace. Účetní případ se zaznamenává účetním zápisem. Účetní zápisy jsou účetní záznamy, které zaznamenávají hospodářskou operaci do systému účetnictví. Kromě peněžní částky obsahuje i údaje, které jsou potřebné pro zpětnou identifikaci

hospodářského procesu, to je číslo dokladu a datum, někdy i stručný popis operace a souvztažný účet. Zápisy mohou mít písemnou nebo technickou formu.

K zaúčtování účetních případů dochází v účetních knihách. Účetní knihy představují soubor účtů uspořádaných podle určitého hlediska. V hlavní knize jsou účty uspořádány věcně. Zapisují se zde veškeré hospodářské operace systematicky podle stanovených pravidel a soustavně v průběhu účetního období. Uvádí se zde minimálně tyto údaje: počáteční stavy účtů ke dni, k němuž se otevírá hlavní kniha, souhrnné obraty stran Má dáti, Dal účtů alespoň za kalendářní měsíc, konečné zůstatky účtů ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

Ještě před zápisem do hlavní knihy se hospodářské operace zapisují do další účetní knihy, kterou je deník. Zde jsou zápisy setříděny prvotně z chronologického hlediska. Má také důležitou kontrolní funkci, protože úhrn peněžních částek vztahujících se k účetním případům sledovaného období (deníkový obrat) se musí shodovat se součty obrátů stran syntetických účtů za stejné období. Podnikatelé, kteří vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize.

V knihách analytických účtů se podrobně rozvádějí účetní zápisy hlavní knihy. Musí být dodrženo, že peněžní částky v knihách analytických účtů odpovídají příslušným souhrnným peněžním částkám obrátů nebo zůstatků syntetických účtů, k nimž se tyto účty vedou. Dále účetní jednotky vedou knihy podrozvahových účtů. Ty obsahují účetní zápisy, které se neprovádějí v jiných účetních knihách. Zaznamenávají se zde skutečnosti, které jsou důležité pro posouzení situace podniku, např. majetek pronajatý, přijatý do úschovy, přijaté zástavy, poskytnuté záruky. [7, 10]

2.6 Účtová osnova

Při vytváření účtového rozvrhu musí podnikatelé vycházet ze směrné účtové osnovy, uvedené v příloze prováděcí vyhlášky. Jednotlivé účty jsou v této osnově rozděleny do následujících tříd:

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

Účtová třída 1 - Zásoby

Účtová třída 2 - Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy

Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

Účtová třída 5 - Náklady

Účtová třída 6 - Výnosy

Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví

Tyto třídy se dále dělí do skupin. Prováděcí vyhláška podnikatelům předepisuje povinný způsob členění pouze na úrovni těchto skupin. Jejich obsah také vymezuje tato vyhláška. Dále budou některé skupiny stručně charakterizovány. [7, 10, 11]

Dlouhodobý majetek

Charakteristickým znakem tohoto majetku je jeho dlouhodobé využití při podnikatelské činnosti, přesahující jeden rok. Hranici ocenění stanovuje účetní jednotka sama, podle principu významnosti. Opotřebovává se postupně, což se vyjadřuje pomocí odpisů. Dělí se na hmotný, nehmotný a finanční. Odpisování nehmotného a hmotného majetku vyplývá z morálního a fyzického opotřebení. Při pořízení nelze cenu zahrnout do nákladů, k tomu dochází právě pomocí odpisů. Z odpisování je vyloučen finanční majetek, pozemky, umělecká díla, zásoby, nedokončený dlouhodobý majetek, pohledávky a najatý majetek, pokud není stanoveno jinak. Podnikatel vedoucí účetnictví je povinen evidovat dva typy odpisů: účetní, které se řídí zákonem o účetnictví a vyjadřují reálné opotřebení v konkrétních podmínkách, a daňové, které upravuje zákon o daních z příjmů. Daňové odpisy mohou být rovnoměrné či zrychlené. Výpočet účetních odpisů vychází z doby používání (lineární, progresivní) nebo jsou založené na výkonu (podle počtu výkonových hodin nebo objemu produkce). Oprávky jsou kumulované odpisy, účtují se na účet oprávek.

Náklady a výnosy

Souvisí se vstupy a výstupy z podnikové činnosti. Česká legislativa je nedefinuje, ale přímo jmenuje jednotlivé druhy. Lze využít definice podle IFRS. Náklady jsou definovány

jako snížení ekonomického prospěchu během účetního období ve formě snížení aktiv nebo ve formě vzniku závazků. Tyto případy snižují zisk běžného roku i vlastní kapitál. Výnosy představují zvýšení ekonomického prospěchu během účetního období, ke kterému dochází ve formě zvýšení aktiv nebo výjimečně ve formě snížení závazku.

Účtují se narůstajícím způsobem od začátku účetního období. Pokud nesouvisí s daným obdobím, používají se účty časového rozlišení, neboť tyto náklady a výnosy neovlivňují hospodářský výsledek daného období. Základní členění nákladů a výnosů je na: provozní, finanční a mimořádné.

Vlastní kapitál

Vlastní kapitál se liší podle právní formy podnikání. V případě individuálního podnikání je tvořen libovolně, podnikatel si může základní kapitál kdykoliv vybrat pro osobní spotřebu. V účtové skupině 49 se účtují osobní vklady, přijaté dary, investiční dotace, kumulované hospodářské výsledky z předchozích let i výběry pro osobní potřebu. Tento účet nahrazuje celkový vlastní kapitál, v rozvaze se vykazuje na řádku vyhrazeném pro základní kapitál.

[2, 11]

2.7 Způsoby oceňování

Průběh hospodářského procesu je v účetnictví zobrazován hodnotově. Způsob ocenění majetku významně ovlivňuje výši vykazovaného majetku a informace o finanční struktuře poskytované externím uživatelům. Výše ocenění také ovlivňuje výši nákladů podniku a tím i výši vykazovaného výsledku hospodaření, ze kterého vychází i základ pro stanovení daně z příjmů. Jedná se tedy o důležitý problém účetnictví, který bývá v každém státě regulován účetní legislativou.

Pro oceňování aktiv a pasiv existuje obecně několik oceňovacích základů. Většina světových účetních systémů vychází z oceňovací základny historické ceny. To znamená, že k ocenění aktiv se používají ceny, které byly skutečně vynaloženy na jejich pořízení v době, kdy k pořízení došlo. Tyto ceny konzervují podmínky platné v minulých obdobích. Projevují se ve formě skutečných pořizovacích cen či skutečných vlastních nákladů. Výběr

oceňovací základny a druhů cen pro daný druh majetku je přísně omezen zákonem. Oceňovacími základnami používanými v českém účetnictví jsou:

- pořizovací cena – cena plus náklady související s pořízením,
- reprodukční pořizovací cena – za kterou by byl majetek pořízen v době kdy se o něm účtuje,
- vlastní náklady – při aktivech vytvořených vlastní činností, zahrnují přímé náklady na výrobu a část nepřímých vztahujících se k výrobě,
- jmenovitá hodnota – u peněžních prostředků a cenin, pohledávek a závazků
- reálná hodnota – dána tržní hodnotou nebo kvalifikovaným odhadem či posudkem znalce,
- čistá prodejní cena – realizovatelná hodnota po odečtení přímých nákladů na prodej.

[2, 7, 10]

Při nabytí majetku a vzniku závazku se pořizovací cenou oceňuje nakoupený hmotný a nehmotný majetek a zásoby, podíly, cenné papíry, deriváty, pohledávky nabyté za úplatu či vkladem, závazky v případě jejich převzetí. Vlastními náklady se oceňuje vyrobený majetek a příchovky zvířat. Reprodukční pořizovací cena se používá pro majetek bezúplatně nabytý nebo majetek vlastní výroby, pokud nelze vlastní náklady zjistit. Jmenovitá hodnota je dána pro peněžní prostředky, ceniny, pohledávky a závazky. Při nabytí majetku nebo vzniku závazku v cizí měně, je třeba provést přepoččet na českou měnu. K tomu se používá aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB nebo pevný kurz používaný po předem stanovenou dobu.

Zákon o účetnictví rozlišuje mezi oceněním k okamžiku uskutečnění účetního případu a oceněním ke konci rozvahového dne. Ke konci rozvahového dne nebo jiného případu, kdy se sestavuje účetní závěrka, se vychází z principu opatrnosti. Zákon jmenuje složky majetku a závazků, které se oceňují reálnou hodnotou. Tou se myslí tržní hodnota, která je vyhlášena na burze nebo jiném veřejném trhu, nebo kvalifikovaný odhad, případně posudek znalce, není-li k dispozici tržní hodnota. Toto ocenění nelze použít pro dlouhodobý majetek. Ocenění některých aktiv a pasiv přepočítané z cizí měny se musí vypočítat znovu aktuálním kurzem ČNB ke dni sestavení závěrky, tím vznikají kurzové rozdíly účtující se do nákladů či výnosů.

[2, 7, 10]

2.8 Vnitřní kontrolní systém

Ve složitém systému zpracovávání účetnictví může docházet k chybám různého druhu. Těmto chybám je možno předcházet díky tomu, že v sobě má zabudován vnitřní kontrolní systém, který napomáhá, aby bylo účetnictví vedeno úplně, průkazně a věrohodně. Skládá se ze sestavování předvahy, inventarizace aktiv a závazků, souběžného provádění účetních zápisů z hlediska časového do deníku a věcného do hlavní knihy, kontrolních soupisek, které ověřují shodu mezi analytickými účty a jim odpovídajícím syntetickým účtem. Dále se provádí přezkušování účetních dokladů, kterým se rozumí kontrola jejich formální a věcné správnosti. Formální stránka vedení účetnictví se mimo jiné ověřuje také pomocí kontrolních čísel, kterými se ověřují klíčové vazby procesu zpracování účetních informací.

Jako spojovací článek mezi soustavou účtů a účetními výkazy slouží předvaha. Kontroluje, zda je účetnictví vedeno správně po formální stránce. Slouží k ověření úplnosti účetnictví, to znamená, zda do zpracování účetnictví vstoupily všechny účetní doklady. Musí tedy platit rovnost deníkového obratu, obratu stran Má Dáti všech účtů a obratu stran Dal všech účtů. Dále umožňuje zkontrolovat jestli byl dodržen princip podvojnosti účetních zápisů. Každý účetní zápis musí být zapsán na dva různé účty, na jejich dvě různé strany a ve stejné peněžní částce. Předvaha také plní funkci kontrolních soupisek, protože se sestavuje za analytické účty s mezisoučty za syntetické účty. Neposkytuje však informaci, zda nedošlo ke špatně zvolené souvztažnosti účtů, zápisu stejných, ale špatných částek nebo ztrátě nezaúčtovaného dokladu. Nejčastěji se používá tabulková předvaha.

Další metodou, která umožňuje kontrolu účetnictví po věcné stránce, je inventarizace. Ta ověřuje shodu účetnictví se skutečným stavem jednotlivých druhů majetku a závazků podniku. Při inventarizaci se nejprve přesně zjišťuje skutečný stav majetku a závazků. První z možností je fyzická inventura, která spočívá se vážení, počítání a měření. To lze u hmotného majetku. V případě, že se jedná o majetek, který fyzickou inventuru neumožňuje, jako jsou například pohledávky a závazky nebo účty u finančních institucí, provádí se dokladová inventura. Správnost zůstatku účtu se ověřuje prostřednictvím účetních dokladů a jejich odsouhlasením. [7, 10]

Zjištěný skutečný stav se porovnává se stavy vykazovanými v účetnictví. Výsledkem kontroly mohou být rozdíly mezi skutečností a stavy na příslušných účtech. V případě, že je skutečný stav vyšší, jedná se o přebytek, opačný případ se nazývá manko či ztráta. Každý rozdíl je třeba objasnit. Poté se musí provést účetní zápisy, které upraví stav v účetnictví do shody se skutečným. Následují návrhy na opatření, která vedou k snížení rozdílů. V některých případech to ale není možné. Inventarizace se provádí zpravidla jednou ročně, k rozvahovému dni. U zásob či dlouhodobého majetku se může provádět i v průběhu účetního období. [7, 10]

2.9 Účetní uzávěrka a závěrka

Účetní uzávěrka

Před vyhotovením účetních výkazů v rámci účetní závěrky se provádí účetní uzávěrka. Ta se skládá ze dvou etap. Součástí první etapy je doúčtování účetních operací, které směřují k zajištění věrného obrazu v účetních knihách a dodržení dalších účetních předpokladů a zásad. Druhá etapa zahrnuje formální technickou stránku. Dochází při ní k podvojnému uzavření rozvahových a výsledkových účtů do závěrkových účtů. Zároveň se ověřuje, zda byla dodržena podvojnost a úplnost účetních zápisů.

Podle zákona o účetnictví musí podnik k rozvahovému dni provést inventarizaci, která slouží k zajištění průkaznosti účetnictví. Hodnoty na účtech se upravují podle zjištěného skutečného stavu. Podle zásady opatrnosti je třeba snížit ocenění aktiv, pokud se jejich očekávaný ekonomický prospěch jeví nižší, než jejich účetní hodnota. Pro přechodné snížení se vytváří opravné položky. Při trvalém snížení hodnoty se majetek nebo jeho část odepíše do nákladů. Je třeba posoudit oprávněnost dříve vytvořených rezerv, přechodných účtů pasivních a opravných položek, zpřesnit odhady jejich hodnoty a případně upravit jejich výši nebo je zrušit. Podniky, které při účtování zásob používají metodu B, musí provést operace zajišťující správnou výši a ocenění konečných stavů a spotřeby. Inventarizační rozdíly se vyúčtují do účetního období, za které se stav majetku a závazků ověřuje.

Podnik dále musí k rozvahovému dni ocenit aktiva a pasiva podle zákona. To se týká například některých aktiv a pasiv vyjádřených původně v cizí měně. Konečný zůstatek na jejich účtech se přepočítává podle kurzu ČNB, vyhlášeném k rozvahovému dni. Deriváty a určené cenné papíry se přeceňují na reálnou hodnotu. Podle aktuálního principu je třeba zajistit, aby náklady a výnosy, včetně aktiv a pasiv s nimi souvisejících, byly časově rozlišený a aby výše ročních odpisů odpovídala jejich účetnímu pojetí. V případě povinnosti musí podnik vypočítat a zaúčtovat odloženou daň z příjmů. [10, 11]

Protože je daň z příjmů v účetnictví nákladem běžného účetního období, vypočítává se její výše ještě před uzavřením účetních knih. Zákon o dani z příjmů neuznává všechny účetní náklady jako náklady nezbytně nutné na dosažení a udržení příjmů. Stejně tak daňové a účetní výnosy nemusí být vždy totožné. Proto se pro potřeby výpočtu této daně zjišťuje daňový základ mimo systém účetnictví. Z údajů v účetnictví se vypočte výsledek hospodaření před zdaněním, a to v členění na výsledek hospodaření za běžnou a mimořádnou činnost. Každý tento dílčí výsledek hospodaření se upravuje na základ daně z příjmů. Zpět se přičítají částky, které zákon o dani z příjmů neuznává jako náklad vynaložený na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Dále se výsledek hospodaření upravuje o částky, které byly do nákladů zahrnuty v nesprávné výši a o ty, které neoprávněně zkracují výnosy apod. Vypočtená daň z příjmů se následně zaúčtuje do nákladů na účet 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti a účet 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – splatná. Souvztažně se tento případ zaúčtuje na účet 341 – Daň z příjmů.

Ve druhé etapě účetní uzávěrky se formálně uzavírají účetní knihy. V rámci této činnosti se zjišťují obraty stran MD a DAL a konečné stavy jednotlivých účtů. Zůstatky těchto účtů se převádějí na dva speciální účty: Konečný účet rozvažný a Účet zisků a ztrát, které slouží pro uzavírání ostatních účtů na konci účetního období. Při uzavírání aktivních a pasivních účtů se jejich konečný stav zapisuje na slabší stranu účtu a podvojným zápisem se převádí do závěrkového účtu 702 – Konečný účet rozvažný. Konečné stavy nákladových a výnosových účtů se převádí podvojným zápisem do účtu 710 – Účet zisků a ztrát. V něm se zjistí výsledek hospodaření v členění na výsledek hospodaření provozní, finanční a mimořádný. Celkový výsledek hospodaření za účetní období se z Účtu zisků a ztrát

převádí podvojným zápisem do Konečného účtu rozvažného. Při zpracovávání této etapy se pro kontrolu formální správnosti vedení účetnictví využívá předvahy.

Podle zásady bilanční kontinuity musí být konečné stavy rozvahových účtů k poslednímu dni období převzaty k prvnímu dni následujícího období jako počáteční stavy rozvahových účtů v otevíraných účetních knihách. Tyto účty se otevírají na základě údajů Konečného účtu rozvažného prostřednictvím účtu 701 – Počátečný účet rozvažný. Výsledek hospodaření se převádí na účet 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení.

[10, 11]

Účetní závěrka

Po uzavření účetních knih následuje zpracování účetní závěrky. Základním výkazem, který se sestavuje, je rozvaha. Další výkazy rozvádí některé její položky. Jsou to: výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Povinně se vytváří příloha k výkazům účetní závěrky, která má za úkol uvedené informace blíže vysvětlit a doplnit. Přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu jsou její nepovinnou součástí. Požadavky na obsah účetních výkazů uvádí prováděcí vyhláška, jejich formu ale nepřikazuje. Výkazy se sestavují v tisících Kč, podle stavu ke konci rozvahového dne.

Řádná účetní závěrka se sestavuje k poslednímu dni účetního období. Zákon o účetnictví uvádí další, mimořádné situace, ve kterých se uzavírají účetní knihy a sestavuje se mimořádná účetní závěrka. Dalším typem je mezitímní účetní závěrka, při které se účetní knihy neuzavírají. Zákon o účetnictví rozlišuje dvě varianty sestavení účetní závěrky – v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu sestavují ty účetní jednotky, které nejsou povinny mít závěrku ověřenu auditorem, není-li zákonem stanoveno jinak. Výjimku tvoří akciové společnosti, které sestavují závěrku vždy v plném rozsahu.

Účetní závěrku jsou povinny mít ověřenu auditorem:

- akciové společnosti, pokud dosáhly alespoň jedno ze tří uvedených kritérií:
 - aktiva celkem více než 40 000 000 Kč;

- roční úhrn čistého obratu více než 80 000 000 Kč;
- průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období více než 50,
- ostatní obchodní společnosti a družstva, zahraniční osoby, které jsou podnikateli, fyzické osoby pokud dosáhly alespoň dvou uvedených kritérií.
- účetní jednotky, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní právní předpis. [10, 11]

Rozvaha

Jak již bylo uvedeno, rozvaha, která zobrazuje strukturu majetku podniku a jeho zdrojů, je základním výkazem sestavovaným při závěre. Rozvaha má za úkol poskytovat informace o skladbě aktiv, likviditě podniku, finanční struktuře a struktuře vlastního kapitálu. Den, ke kterému se rozvaha sestavuje, se označuje jako rozvahový den. Na konci účetního období nebo při ukončení činnosti se sestavuje konečná rozvaha. Rozvaha, sestavovaná při založení podniku, se nazývá zahajovací a na začátku účetního období se sestavuje počáteční rozvaha.

Jako majetek podniku se označuje souhrn prostředků, které podnik používá ke své hospodářské činnosti. Účetnictví se na majetek dívá ze dvou hledisek. Jako aktiva je označována konkrétní forma, ve které jsou hospodářské prostředky vázány. Druhou možností je pohled z hlediska zdrojů, ze kterých jsou hospodářské prostředky financovány. Ty se označují jako pasiva. Při konstrukci rozvahy musí vždy platit bilanční rovnice:

$$\text{aktiva} = \text{pasiva.} \quad (1)$$

Aktiva se v rozvaze řadí podle likvidnosti od nejméně likvidních po ty složky majetku, které je možno nejrychleji přeměnit na peníze. U jednotlivých položek se uvádí stav ke konci běžného období a ke konci minulého období. Informace za běžné období se uvádějí ve třech sloupcích. Hodnota brutto znázorňuje stav aktiva v plné hodnotě. Ve druhém sloupci se uvádějí korekce, které obsahují dosud zúčtované oprávkky a stav opravné položky k dané položce majetku. Hodnoty netto v posledním sloupci udávají stav majetkové položky za běžné období. Pasiva se v rozvaze dělí podle původu zdrojů na vlastní a cizí. K pasivům se korekce nevytvářejí, proto se hodnoty za běžné období uvádějí také pouze v jednom sloupci. Rozvaha je statickým výkazem. Obsahuje hodnoty platné

k danému okamžiku. Pro časový vývoj hospodaření je proto nutné porovnat rozvahy za více období. Z bilanční rovnice také vychází schopnost vypočítat výsledek hospodaření.

$$\text{aktiva} = \text{pasiva} + \text{zisk} \quad (2)$$

Vzorový formulář rozvahy je součástí přílohy B. [10, 11]

Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty rozvádí do větších detailů položku vlastního kapitálu rozvahy, kterou je hospodářský výsledek. Podává informace o finanční situaci a výkonnosti podniku za určitý časový interval. V účetnictví je hospodářský výsledek tvořen rozdílem mezi výnosy a náklady. Přitom nezáleží na tom, zda již došlo v souvislosti s nimi i k pohybu peněžních prostředků. Pokud jsou výnosy vyšší než náklady, je hospodářský výsledek kladný a podnik realizuje zisk. V opačném případě se jedná o ztrátu.

Náklady i výnosy musí věcně a časově souviset s daným obdobím. Prováděcí vyhláška umožňuje sestavit výkaz zisku a ztráty ve dvou různých formách v závislosti na tom, jakým způsobem podnik náklady sleduje. Klasifikace nákladů podle druhů odpovídá peněžně vyjádřené struktuře primárních ekonomických zdrojů vstupujících do hospodářské činnosti podniku. Druhou možností je členění nákladů podle účelu, které sleduje vztah k vlastní příčině vzniku nákladů. Výkaz zisku a ztráty je uspořádán stupňovitě a umožňuje vyčíslit více typů hospodářského výsledku:

$$\begin{aligned} & \text{Provozní HV} \\ & + \text{Finanční HV} \\ & = \text{HV za běžnou činnost} \\ & + \text{mimořádný HV} \\ & = \text{HV za účetní období} \end{aligned} \quad (3)$$

Výkaz uvádí částky za běžné účetní období v kumulaci od počátku a částky za předchozí období. Vzorový formulář pro tento výkaz je umístěn v příloze C.

Příloha k účetním výkazům

Podrobnější a doplňující informace potřebné k rozhodovacím procesům poskytuje příloha k účetním výkazům. Objasňuje skutečnosti důležité pro správné porozumění. Umožňuje hlouběji proniknout do obsahu vykazovaných položek. Povinný obsah přílohy je dán

v § 39 vyhlášky č. 500/2002 Sb. Příloha obsahuje obecné údaje o daném podniku, informace o používaných účetních metodách, způsobech oceňování a odpisování, důležité informace týkající se majetku a závazků a další doplňující údaje. [10, 11]

Přehled o peněžních tocích

Přehled o peněžních tocích (výkaz o cash-flow) zobrazuje stav peněžních prostředků, příjmy a výdaje za určité období a jejich strukturu. Tento výkaz informuje o přírůstku a úbytku peněžních prostředků a vysvětluje změny stavu peněz a peněžních ekvivalentů. Za peněžní ekvivalenty se považuje krátkodobý likvidní finanční majetek, který je snadno a pohotově směnitelný za předem známou částku, u kterého se nepředpokládají významné změny hodnoty v čase. Jsou to například dlouhodobé peněžní úložky s nejvýše tříměsíční výpovědní lhůtou a likvidní cenné papíry k obchodování na veřejném trhu.

Peněžní toky se zobrazují odděleně za provozní činnost, investiční činnost a finanční činnost. Provozní činností se rozumí základní výdělečné činnosti podniku a ostatní činnosti, které nelze zahrnout mezi investiční nebo finanční činnosti. Investiční činností se rozumí pořízení a prodej dlouhodobého majetku, popřípadě činnost související s poskytováním úvěrů, půjček a výpomocí, které nejsou považovány za provozní činnost. Finanční činností se rozumí taková činnost, která má za následek změny ve velikosti a složení vlastního kapitálu a dlouhodobých, popřípadě i krátkodobých závazků.

Peněžní toky spojené s peněžními transakcemi, které tvoří mimořádný výsledek hospodaření, peněžní toky spojené s inkasem a vyplacením úroků a dividend nebo podílů na zisku a platby daně z příjmů se uvádějí v přehledu o peněžních tocích v samostatných položkách. Peněžní toky z provozní činnosti je možno vykázat přímou nebo nepřímou metodou. K sestavení přehledu peněžních toků z investiční a finanční činnosti se používá metoda přímá. Při sestavení výkazu přímou metodou je nutné vyčlenit peněžní příjmy a výdaje. Ty se následně rozdělí do vhodně zvolených a uspořádaných skupin. [10, 11]

Nepřímá metoda nevyžaduje přímé sledování peněžních toků, ale vychází z principu podvojného zápisu. Každá operace, která má vliv na příjem nebo výdaj se projeví současně na změně jiné rozvahové položky nebo jako náklad či výnos, podle povahy operace. Při

sestavování výkazu se vychází z výsledku hospodaření za běžnou činnost, který se upravuje o nepeněžní transakce, které ovlivňují výsledek hospodaření, avšak nemají přímý vliv na změnu peněžních prostředků. Jedná se zejména o odpisy, tvorbu a čerpání rezerv a opravných položek. Dále se přičítají (odečítají) neuhrazené náklady (výnosy) minulých nebo budoucích účetních období a položky příjmů a výdajů spojených s finanční a investiční činností.

Přehled o změnách vlastního kapitálu

Přehled o změnách vlastního kapitálu má za úkol vysvětlit zvýšení či snížení jednotlivých složek vlastního kapitálu, ke kterému došlo mezi dvěma rozvahovými dny. Příčinou těchto změn je řada operací, které měnily bohatství podniku, proto jsou tyto informace pro uživatele výkazů důležité. [10, 11, 17]

2.10 Shrnutí

Účetnictví se řídí především zákonem o účetnictví. Prokazování daňové povinnosti je pouze jedním z jeho hlavních účelů. Funguje na bázi akruálního principu. Účtuje se o výnosech a nákladech, které vznikají nezávisle na pohybu peněžních prostředků. Z rozdílu výnosů a nákladů vychází výpočet základu daně z příjmů podnikatele. Může být považována za nevýhodu skutečnost, že jsou zdaňovány výnosy, přestože ve skutečnosti nedošlo, a v některých případech ani nedojde, k příjmu peněžních prostředků, což může přispívat k druhotné platební neschopnosti. Tento systém ale může být naopak považován za výhodný v případě, že na konci zdaňovacího období dochází k příjmu významné částky peněz, vztahující se k výkonům provedeným v příštím období. Díky časovému rozlišení vstoupí do základu daně až jako výnos v dalším období. V daňové evidenci, která časové rozlišení v těchto případech nevyužívá, dojde ke zdanění částky dříve, než dojde k poskytnutí služby, což může znamenat snížení platební schopnosti při zajišťování dané služby.

3 Přejchod z daňové evidence na vedení účetnictví

3.1 Legislativní úprava

Právní předpisy řeší problematiku přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví odděleně z účetního a daňového pohledu. Účetní postup uvádí vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Daňový dopad převodu je popsán v příloze č. 3 k zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Další důležité související zákony jsou především:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, který definuje účetní jednotku,
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, který definuje pojem „obrat“,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů aj.

3.2 Důvody pro přechod z daňové evidence na účetnictví

Dobrovolný přechod

Fyzická osoba se může dobrovolně rozhodnout pro vedení účetnictví. Důvodem k tomuto rozhodnutí může být např. potřeba větší informovanosti nebo požadavek banky, jako podmínka pro poskytnutí úvěru.

Pokud nevede účetnictví již ode dne zahájení podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, může začít od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se pro tuto změnu daná fyzická osoba rozhodla. V tom případě se stává účetní jednotkou a je povinna vést účetnictví až do dne ukončení činnosti nebo do posledního dne účetního období, ve kterém se rozhodla vedení účetnictví ukončit, pokud jí nevznikla povinnost vést

účetnictví z jiného důvodu. Minimálně však musí účetnictví vést 5 po sobě jdoucích účetních období. [5, 6, 9]

Povinný přechod

Fyzická osoba musí přejít z daňové evidence na vedení účetnictví, pokud začne splňovat kritéria, díky kterým se stane účetní jednotkou podle § 1 odst. 2 zákona o účetnictví. Kritéria, která musí fyzické osoby posuzovat, aby zjistili, zda mají povinnost vést účetnictví jsou:

- skutečnost, zda je zahraniční fyzickou osobou,
- dosahovaná výše obratu,
- zápis do obchodního rejstříku,
- zda je osobou, která je právními předpisy považována za podnikatele,
- zda je účastníkem sdružení, kde některý z účastníků sdružení je účetní jednotkou
- zda je osobou, které ukládá povinnost vést účetnictví jiný právní předpis.

Podnikatelé musí pravidelně zjišťovat, zda jim tato povinnost vést účetnictví nevznikla, a to podle zákona platného v roce, za který ověřuje splnění podmínek. Okamžik vzniku účetní jednotky nemusí být totožný s okamžikem začátku vedení účetnictví.

Podle § 1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví se stávají účetními jednotkami fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč. Zákon se odvolává na definici obratu v § 6 odst. 2 zákona o dani z přidané hodnoty. Rozdílem však je, že se do obratu počítají i plnění osvobozená od této daně, jež nejsou součástí obratu, podle zákona o dani z přidané hodnoty. Naopak se z něj vylučují příjmy, které nesouvisí s podnikatelskou činností. Zákon o dani z přidané hodnoty definuje obrat takto:

„Obratem se pro účely tohoto zákona rozumí souhrn úplat bez daně, včetně dotace k ceně, které osobě povinné k dani náleží za uskutečněná plnění, kterými jsou dodání zboží, převod nemovitosti a poskytnutí služby, s místem plnění v tuzemsku, jde-li o úplaty za

a) zdanitelné plnění,

b) plnění osvobozené od daně s nárokem na odpočet daně, nebo

c) plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně podle § 54 až 56, jestliže nejsou doplňkovou činností uskutečňovanou příležitostně.

Do obratu se nezahrnuje úplata z prodeje hmotného majetku a odpisovaného nehmotného majetku¹⁾ nebo pozemků, které jsou dlouhodobým hmotným majetkem¹⁾, o kterých osoba povinná k dani účtuje nebo o kterých vede evidenci.⁷“

Obrat se zjišťuje od 1. dne kalendářního roku, a to podle znění zákona platného v době vytvoření obratu. Fyzická osoba musí v běžném roce posoudit, zda její obrat v roce předcházejícím nepřesáhl limitní částku 25 000 000 Kč. Pokud se tak stalo, stává se v daném roce účetní jednotkou. Povinně však vede účetnictví až od prvního dne následujícího účetního období. Případný nižší obrat, dosažený v letech následujících, nemá na povinnost vést účetnictví vliv, pokud již tato povinnost vznikla. Podnikatel vedoucí daňovou evidenci zjistí výši obratu za rok 2008 z údajů o dosažených příjmech uvedených v peněžním deníku v daném roce. Plátcí DPH použijí příjem vyčíslený bez této daně. U účastníků sdružení se obrat vypočítá jako součet podílu na obratu ve sdružení a obratu dosaženého mimo sdružení. [5, 6, 9]

Podle § 1 odst. 2 písm. d) zákona o účetnictví musí začít vést účetnictví fyzické osoby, které se jako podnikatelé zapíší v obchodním rejstříku. Týká se to jak zápisu povinného, tak dobrovolného. Podnikatel v tomto případě musí začít vést účetnictví dnem zápisu. Do dne předcházejícímu zápisu může vést daňovou evidenci a k převodu dochází v průběhu roku. Pro účely zjištění základu daně z příjmů se tedy pracuje s údaji z evidence i účetní závěrky. Druhou možností podnikatele je začít vést účetnictví již od začátku období, ve kterém bude do rejstříku zapsán. Účetnictví musí vést až do dne výmazu z obchodního rejstříku.

Podle § 1 odst. 2 písm. g) zákona o účetnictví se stávají účetními jednotkami fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity podle § 829 občanského zákoníku⁸, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je účetní jednotkou. V tom případě přecházejí na vedení účetnictví k prvnímu dni účetního období následujícího po období, ve kterém:

⁷ § 6 odst. 2 zákona č. 235/2004 sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

⁸ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- se staly účastníky sdružení, nebo
- se některý z účastníků sdružení stal účetní jednotkou. [5, 6, 9]

Fyzická osoba, která se stala účetní jednotkou a začala vést účetnictví, ho musí vést až do posledního dne účetního období, ve kterém přestala být účetní jednotkou, nevznikla-li jí povinnost vést účetnictví z jiného důvodu. Musí se však řídit dalšími pravidly, která omezují možnosti zpětného přestupu na daňovou evidenci, přestože původní důvod již pominul. Podle § 4 odst. 7 zákona o účetnictví může ukončit vedení účetnictví nejdříve po uplynutí 5 po sobě jdoucích účetních období. Výjimkou je ukončení činnosti. Důvodem je zabránění častým změnám ve vedení evidencí, zejména z daňových důvodů. [5, 6, 9]

3.3 Postup při přechodu na účetnictví

Převod daňové evidence na vedení účetnictví zahrnuje tyto kroky:

- Rozhodnutí o převodu (termín),
- inventarizace majetku a závazků,
- výpočet dodatečných informací,
- sestavení převodového můstku,
- vyčíslení daňového dopadu – úprava daňového základu,
- vyhotovení protokolu o převodu,
- doplnění analytického členění,
- zaúčtování do účetnictví,
- kontrola rovnosti konečných stavů na počáteční,
- sestavení počáteční rozvahy,
- vyhotovení prohlášení. [5]

Konec vedení daňové evidence

Podnikatel přechod na vedení účetnictví žádné státní instituci předem oznamovat nemusí. Roční závěrka za poslední rok vedení daňové evidence také není následným převodem ovlivněna. Základ daně se zjistí standardním způsobem. Převod nemá vliv na daňové přiznání tohoto roku. Jako každý rok zjistí podnikatel k poslednímu dni období stav majetku a závazků a rozdíly upraví ještě v daňové evidenci. Podnikatel by měl provést inventarizaci všeho majetku a závazků. Její výsledky jsou důležité pro přechod. Praktické

je vytvořit inventurní soupis podle druhů. Majetek, který již k podnikání neslouží a nebude ani v budoucnu, by měl podnikatel z obchodního majetku vyřadit a do účetnictví nepřevádět. [5, 9]

Kontrola majetku

Peníze v cizí měně by měly být přepočteny denním kurzem ČNB k poslednímu dni období. Rozdíl mezi skutečným stavem peněz a stavem v daňové evidenci se zachycuje jako pohledávka, případně závazek za podnikatelem. Pohledávky, které výrazně překročily dobu splatnosti, ale nejsou promlčeny, by měly být přihlášeny k rozhodčímu, soudnímu řízení nebo v konkurzním řízení. Tyto ošetřené pohledávky jsou při převodu výhodněji daňově ošetřeny. Pohledávky by se měly rozčlenit podle druhů dle požadavků předpisů. Stejně jako ostatní majetek může být z obchodního majetku vyřazena i pohledávka. Je však nutné v roce vyřazení zvýšit základ daně o výdaje s ní spojené, protože již nejsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Před přechodem na účetnictví je vhodné provést také kontrolu zásob. Nespotřebované zásoby se zahrnují do daňového základu. Proto není výhodné mít na skladě „pomaluobrátkové“ nebo nepoužitelné zásoby. Ty je daňově výhodnější prodat, přestože by jejich cena byla pouze symbolická. Ani zaplacené předzásobení není výhodné. To se týká i zásob vlastní výroby, o kterých se v daňové evidenci do okamžiku výroby neúčtuje. Všechny majetek se tedy roztrídí podle povahy pro potřeby účetnictví a daní. Do účetnictví by se neměly převádět malé rozdíly, které nebudou nikdy uhrazeny. Musí však být daňově vypořádány v daném účetním období. [5]

Příprava na vedení účetnictví

Důležitým krokem přípravy na vedení účetnictví je sestavení účtového rozvrhu. Podnikatel se musí řídit směrnu účtovou osnovu uvedenou v příloze č. 4 prováděcí vyhlášky. Označení syntetických účtů je závazné pouze na úrovni účtových tříd a účtových skupin. Další značení závisí na rozhodnutí účetní jednotky. Vytvořený účtový rozvrh musí obsahovat účty potřebné pro zaúčtování všech účetních případů a sestavení účetní závěrky u dané jednotky. Sestavuje se pro každé účetní období a je možné ho v průběhu období dle

potřeby doplnit. Syntetické účty se rozčleňují na jednotlivé analytické účty. Jejich členění se řídí potřebami dané účetní jednotky, požadavky předpisů nebo externích uživatelů.

Podnikatel musí také vytvořit interní směrnici, týkající se způsobu účtování. Zde uvede, jakým způsobem bude účtovat o zásobách, odpisovat dlouhodobý majetek, jaký kurz bude používán při přepočtu cizí měny apod. [6, 9]

Převod položek daňové evidence do účetnictví podle prováděcí vyhlášky

Fyzické osoby, které se staly účetní jednotkou, nejprve zjistí v záznamech daňové evidence stavu jednotlivých složek majetku a závazků, případně rezerv, oceňovacích rozdílů k úplatně nabytému majetku a u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku neuplatněnou část výdajů ke dni předcházejícímu první den účetního období, v němž jim vznikla povinnost vést účetnictví.

[17]

Obsah jednotlivých složek účetnictví vymezuje prováděcí vyhláška. Podle § 7 b zákona o daních z příjmů je obsahové vymezení majetku v daňové evidenci shodné s jeho vymezením v účetnictví, pokud není uvedeno jinak. Rozdíl vzniká u nehmotného majetku. Zákon o daních z příjmů na rozdíl od zákona o účetnictví nepovažuje za nehmotný majetek goodwill. Proto se neodepisuje při pořízení přímo do nákladů, ale postupně 180 měsíců a musí být tedy evidován. S tím se však u individuálního podnikatele nesetkáváme.

Nehmotný majetek není součástí daňové evidence, není odpisován postupně, ale přímo do nákladů při pořízení bez ohledu na vstupní cenu. Nepřevádí se tedy ani do účetnictví. Oceňovací rozdíl k úplatně nabytému majetku může vzniknout podle § 7 odst. 10 prováděcí vyhlášky. Je stejně jako goodwill součástí daňové evidence a je uplatňován do nákladů postupně podle § 23 odst. 15.

Majetek, který nebyl v daňové evidenci podle zákona o daních z příjmů sledován (např. ten, jehož vstupní cena nepřekročila 40 000 Kč), nelze převést. Do konečné spotřeby je však součástí obchodního majetku podnikatele, proto dávají účetní předpisy možnost se rozhodnout zda bude sledován. V případě rezerv se do účetnictví převezme její dosud nerozpuštěná hodnota. V případě finančního leasingu je postup podle zákona o daních

z příjmů shodný s účetním postupem. Jedná-li se o předplacené nájemné, účtuje se ve skupině 38 jako náklady příštích období. Má-li částka uhrazená před zahájením běžného splátkování charakter zálohy, účtuje se ve skupině 31. [13]

Sociální a zdravotní pojištění hrazené poplatníkem majícím příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti již není výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Protože vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji na jejich dosažení, který je znám až po skončení zdaňovacího období, vzniká většinou rozdíl mezi uhrazenými zálohami a celkovou povinností z titulu pojistného. Výklad vycházející z předpisů upravujících systém pojištění říká, že pohledávka vzniká až ke dni podání přehledu, výklad vycházející z účetních principů pokládá za den vzniku pohledávky poslední den daného zdaňovacího období, a proto musí být vzniklý závazek či pohledávka převeden do účetnictví. Lze připustit oba způsoby. [14]

Způsob ocenění převáděného majetku a závazků je uveden v § 61b odst. 2 prováděcí vyhlášky, který se odvolává na § 24 a 25 zákona o účetnictví. V některých případech je odlišné od ocenění podle zákona o daních z příjmů. U dlouhodobého odpisovaného nehmotného a hmotného majetku účetní jednotky sestaví odpisové plány podle § 28 odst. 6 zákona o účetnictví. Stav oprávek je dán součtem odpisů, které by byly účtovány podle odpisového plánu za dobu používání do okamžiku přechodu z daňové evidence na účetnictví. Odpisy by tedy měly vyjadřovat předpokládané opotřebení majetku po celou dobu jeho životnosti.

Stavy jednotlivých složek majetku a závazků, rezerv, oceňovacích rozdílů k úplatně nabytému majetku podle odstavce se následně převedou k prvnímu dni účetního období jako počáteční zůstatky příslušných rozvahových účtů. Neuplatněná část výdajů u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku se uvede jako počáteční zůstatek účtu určeného k zachycení nákladů příštích období v účtové skupině 38. [17]

Na účty časového rozlišení by se neměly zařazovat jiné položky než finanční leasing. Může se však stát, že by se jednalo o velmi významné částky, jako například uhrazené nájemné na více let dopředu. Pokud by nebylo zobrazeno ve výkazech účetní jednotky,

došlo by k porušení principu věrného a poctivého zobrazení. Proto je možné ve výjimečných případech postupovat odlišně. Časové rozlišení není obsahem daňové evidence a daný výdaj tudíž byl již daňově uplatněn. V účetnictví se tedy bude každý rok účtovat o daňově neuznatelných nákladech.

Nejednoznačný je také převod nevyfakturovaných dodávek. Jedná se o případ, kdy služba je poskytnuta ještě v době vedení daňové evidence, ale k fakturaci dochází až následující měsíc, kdy se již vede účetnictví. Například vyúčtování dodávky energií. V účetnictví se pro tyto účely používají dohadné účty. Při přechodu se vyúčtují až v daném následujícím období. Dojde tak k tomu, že účtovaný náklad nesouvisí s obdobím vzniku. [14]

Pokud byl evidován majetek dlouhodobé spotřeby, který byl při nákupu zaúčtován přímo do nákladů, přestože to není předepsáno, je možné ho převést na rozvahové nebo podrozvahové účty. Do podrozvahové evidence bude dále převeden i jiný majetek, který je potřebné či vhodné sledovat, avšak nevstupuje do rozvahy. Jedná se např. o svěřený či najatý majetek. [13]

Převodový můstek

K převodu majetku a závazků, zjištěných z daňové evidence, slouží převodový můstek. Ten se sestavuje ke dni otevření účetních knih. Další jeho funkcí je, že pomáhá identifikovat dopady jednotlivých převáděných položek na daňový základ. Žádný předpis sice sestavení převodového můstku přímo nenařizuje, je však nutné doložit správnost, úplnost a průkaznost převodu. Pouhá kontrola podle soupisu majetku z daňové evidence s počáteční rozvahou je nedostačující. Převodový můstek musí splňovat základní principy účetnictví:

- Konečné stavy majetku a závazků se musí rovnat jejich počátečním stavům.
- V počátečním stavu účetnictví mohou být jen rozvahové účty, podrozvahové účty a některé účty naturální.
- Počáteční stavy účtů musí zobrazit vše, co je v účetní evidenci dané účetní jednotky.
- V počátečních stavech nemohou být účty výsledkové. [5]

Převodový můstek slouží i k převodu na analytické účty. Pro zjednodušení probíhá toto rozčlenění postupně, ve více etapách.

- Nejprve se převádí pouze na účty syntetické. Je nutné rozlišit účty s vlivem na základ daně z příjmu a účty bez vlivu.
- V rámci druhé etapy se ke každému rozvahovému syntetickému účtu vytvoří potřebné analytické účty.
- Některé větší firmy mohou dále použít i pro rozvahové účty členění na střediska, zakázky či výkony. Běžněji se však takto člení pouze výsledkové účty. [5]

Převodový můstek se u rozvahových účtů účtuje pomocí účtu 701 – Počáteční účet rozvažný nebo přímo proti účtu 491 – Účet individuálního podnikatele. Záleží na používaném účetním programu. Rozdíl zjištěný na účtu 701 se pak převádí podvojným způsobem na účet 491. Pro potřeby výpočtu daňového dopadu by měla být vedena analytická evidence, která rozliší jeho část s vlivem na základ daně a část bez vlivu. Pro podrozvahové účty se použije účet 799 – Podrozvahový protiúčet. Také bilanční zásada pro knihy podrozvahových účtů neplatí. [5, 9]

Tab. 1: Vzor tabulky převodového můstku

Číslo	Text	Účet	Daňový dopad	MD	DAL

Zdroj: 5

Každý účet z převodového můstku by měl být doložen položkovými podklady z knih analytické evidence. Převodový můstek lze doložit protokolem převodu v podobě tabulky, ve které budou uvedeny všechny položky. Dále musí být doložen i počáteční hlavní knihou a rozvahou. Součástí by mělo být prohlášení účetní jednotky o převodu. [5]

Začátek vedení účetnictví

Otevření účetních knih se provádí ke dni zahájení účtování. Účty hlavní knihy se otvírají prostřednictvím účtu 701 – Počáteční účet rozvažný. Na tento účet se přenesou konečné stavy majetku a závazků z daňové evidence, které se podvojným způsobem zapíší na nově otvírané účty. Rozdíl mezi aktivy a pasivy se pak převádí na účet 491.

Na začátku vedení účetnictví sestavuje podnikatel zahajovací rozvahu, která je přehledem majetku, který používá k podnikání, a jeho závazků. Aby byl dodržen bilanční princip, musí být součet aktiv roven součtu pasiv. To řeší postup daný v § 61b odst. 4 Vyhlášky č. 500/2002 Sb.: *„Rozdíl mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů aktiv a mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů pasiv se uvede na účet v účtové skupině 49, a to v závislosti na povaze zjištěného rozdílu (+/-) jako zůstatek aktivní nebo pasivní.“*

Je-li rozdíl mezi sumou aktiv a pasiv:

- Kladné číslo, uvede se jako kladný počáteční zůstatek na stranu DAL účtu 491.
- Záporné číslo, uvede se jako kladný počáteční zůstatek na stranu MD účtu 491.

[5, 6, 9]

Při sestavování zahajovací rozvahy je vhodné vycházet z převodového můstku, který obsahuje čísla všech účtů. Pokud je účetnictví vedeno ve zjednodušeném rozsahu, sestavuje se rozvaha na úrovni účtových skupin. Tyto údaje se při zpracování účetní závěrky na konci období použijí jako stavy za minulé účetní období.

Účet 491 – Účet individuálního podnikatele se tedy používá jako rozdílový účet pro zaúčtování rozdílu mezi hodnotou aktiv a pasiv. Tento účet představuje vlastní kapitál, který podnikatel vložil do svého podnikání. Pro lepší přehlednost je dobré k němu vytvořit vhodnou analytiku. Tento účet je standardně pasivní. Případný konečný zůstatek na straně MD vypovídá o tom, že ztráta převažuje nad vklady, podnikatel je předlužený apod.

[5, 6, 9]

Kontrola správnosti převodu

V rámci kontroly správnosti převodu by měly být ověřeny tyto skutečnosti:

- Při navedení hodnot do počátečních stavů účtů byla dodržena podvojnost. To znamená, že součet stran MD všech účtů je roven součtu stran DAL všech účtů.
- Hodnoty majetku a závazků z daňové evidence odpovídají hodnotám příslušných účtů v účetnictví.
- Vše, co je součástí obchodního majetku je obsaženo na některém účtu hlavní knihy.

- Hodnoty vložené do účetnictví odpovídají převodovému můstku a peněžní částky v knihách analytických účtů odpovídají zůstatkům syntetických účtů, ke kterým se tyto účty vedou.
- U jednotlivých položek je správně označeno, jestli mají vliv na základ daně. Jednotlivé účty odpovídají svou náplní metodice podvojného účetnictví. [5]

Průběh účetního období

V průběhu účetního období se již účtuje podle pravidel podvojného účetnictví, bez vlivu předchozího převodu. Na konci účetního období se provede účetní uzávěrka a závěrka a sestaví se přiznání k dani z příjmů. Do tohoto přiznání se v prvním roce vedení účetnictví promítne kromě hospodářského výsledku také daňový dopad z převodu. Pokud nebude rozložen do dalších let, v následujících daňových přiznáních se uskutečněný převod neprojeví.

Převod v průběhu účetního období

V souvislosti se zápisem do obchodního rejstříku může dojít k přechodu na vedení účetnictví v průběhu účetního období. U firmy s malým počtem účetních dokladů je možné dodatečně zpětné zaúčtování případů do účetnictví. Je to však zbytečně pracné. Při vyplňování daňového přiznání se vychází z toho, jako by bylo účtováno v účetnictví celé období. Sestavuje se klasický převodový můstek, problémem navíc je však vykázání výsledkových účtů. Do hlavní knihy se pořizují celkové obraty z peněžního deníku jako obraty např. předešlého měsíce. Lze využít účet 395 – Vnitřní zúčtování nebo přímo účet 491 – Účet individuálního podnikatele. Údaje o spotřebě zásob a výdaji zboží lze získat ze skladové evidence. [5, 6, 9]

3.4 Důsledky přechodu z daňové evidence na účetnictví

Daňový dopad vzniklý změnou evidence je součástí daňového přiznání podávaného za první rok vedení účetnictví. Ke dni přechodu se nepodává žádné dodatečné přiznání. V § 5 odst. 8 zákona o daních z příjmů je uvedeno, že se při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví postupuje podle přílohy č. 3 k tomuto zákonu. [5]

Uvedená příloha popisuje způsob úpravy základu daně z příjmů fyzické osoby, která přešla z daňové evidence na vedení účetnictví. Tato úprava se týká daňového priznání za první rok vedení účetnictví. Provádí se mimo účetnictví v daňovém priznání. Přejod a sestavení priznání k dani z příjmů se řídí zákonem o daních z příjmů ve znění platném pro rok, ve kterém podnikatel začal vést účetnictví. Základ daně se ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví:

- zvýší o hodnotu zásob a cenin, hodnotu poskytnutých záloh s výjimkou záloh na hmotný majetek, hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem.
- sníží o hodnotu přijatých záloh, hodnotu závazků, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Jedná-li se o plátce daně z přidané hodnoty, hodnotou závazku se rozumí hodnota bez daně z přidané hodnoty, pokud byl uplatněn odpočet daně z přidané hodnoty. Hodnotou pohledávky se rozumí hodnota bez daně z přidané hodnoty, pokud byla splněna daňová povinnost na výstupu. U podnikatelů, kteří nejsou plátcí daně z přidané hodnoty, se hodnotou pohledávky a závazku rozumí jejich jmenovitá hodnota. [20]

Výjimku tvoří zálohy uhrazené spojeným osobám, které jsou vymezeny v § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů. Jedná se o osoby blízké, případně osoby, které vytvořily právní vztah převážně za účelem snížení základu daně nebo zvýšení daňové ztráty. V takovém případě se o hodnotu zálohy zvýší základ daně již v roce ukončení vedení daňové evidence. [9]

Uvedené úpravy základu daně, prováděné při přechodu z daňové evidence na účetnictví, vyplývají z rozdílu v podstatě a principu mezi daňovou evidencí a účetnictvím. Například zásoby sníží základ daně v daňové evidenci již při jejich nákupu. V účetnictví se promítnou do nákladů a tím i do základu daně až při spotřebě. Při přechodu je základ daně v souvislosti se stejnými zásobami snížen dvakrát – při pořízení a při spotřebě. Proto je třeba v jednom případě o jejich hodnotu základ daně současně zvýšit. Naopak existují složky majetku, které základ daně při přechodu žádným způsobem neovlivní. [15]

Pohledávky a závazky ovlivní základ daně bez ohledu na to, zda budou zaplacený. Stejně tak ovlivňují základ daně veškeré zásoby vlastní výroby i nakoupené. Nezáleží na tom, zda v souvislosti s jejich nákupem již proběhla platba, neboť nezaplacená faktura představuje závazek, který naopak základ daně o stejnou hodnotu sníží.

Na velikost daňového dopadu má vliv poměr mezi závazky a součtem hodnoty pohledávek a zásob. Pokud by v daňové evidenci ke dni přechodu nebyly žádné výše uvedené položky, které ovlivňují základ daně, byl by daňový dopad roven nule. Položky, které zvyšují při převodu základ daně, by ho zvýšily v budoucnu, pokud by k převodu nedošlo. Nedochozí zde tedy k vyššímu zdanění, ale dřívějšímu. Přesto může být vzniklá daň pro podnikatele zátěží. Problémem jsou zde také pohledávky, u kterých je šance na zaplacení malá, či žádná. Ty by v daňové evidenci do základu daně zahrnutý nebyly. Změna daňového základu má vliv kromě změny výše daně i na vyměřovací základ pro účely sociálního a zdravotního pojištění. Rozložení přičítané částky do více let odloží i toto zvýšení.

[5, 6, 9]

3.5 Zmírnění daňového dopadu

Jako možnosti minimalizace daňového dopadu se uvádí:

- Minimalizace stavu zásob – je však nutné dodržet optimální provozní stav. Nepotřebné zásoby je výhodné prodat před přechodem i v případě, že cena bude pouze symbolická.
- Minimalizace stavu neuhrazených daňových pohledávek – je třeba je včas vymáhat. Postoupení pohledávek za cenu nižší než je jejich hodnota řešením není, neboť podle § 23 odst. 13 zákona o daních z příjmů je daňovým příjmem jejich hodnota, pokud je vyšší než skutečná přijatá částka.
- Minimalizace stavu neuhrazených daňových závazků naopak nutná není. [5]

Další zmírnění dopadu umožňuje ustanovení v § 23 odst. 14 zákona o daních z příjmů. Jednorázové zvýšení základu daně v roce, ve kterém bylo započato vedení účetnictví, by mohlo v některých případech vést k výrazné finanční zátěži pro podnikatele a ohrozit jeho další podnikání. Podnikatel proto může hodnotu zásob a pohledávek, které evidoval v době zahájení vedení účetnictví, zahrnout do základu daně buď jednorázově v době zahájení

vedení účetnictví nebo postupně po 9 následujících zdaňovacích obdobích, počínaje zdaňovacím obdobím zahájení vedení účetnictví. [9]

Jakým způsobem zmírní podnikatel dopad ze zvýšení základu daně, záleží na jeho rozhodnutí. Je zde pouze časové omezení. Zákon nepožaduje rovnoměrnost, proto může být navýšení rozloženo libovolně podle potřeby. Případná úhrada pohledávek, která by proběhla v prvním roce, na tuto možnost nemá vliv. To se týká i zásob. Pokud však podnikatel svou činnost ukončí nebo přeruší dříve, než dokončí postupné zahrnování pohledávek a zásob do základu daně, musí v tomto posledním období zvýšit základ daně o veškeré zbývající položky. To platí i pro případ, že ukončí vedení účetnictví, vloží pohledávky nebo zásoby do obchodní společnosti nebo družstva, případně změní způsob uplatňování výdajů na uplatňování výdajů procentem. [9]

Odpis neuhrazené pohledávky podle § 24 odst. 2 písm. y)

Další možností optimalizace pro fyzické osoby, které musí zvýšit základ daně o hodnotu neuhrazených pohledávek, je uplatnění hodnoty pohledávky do daňových výdajů podle § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů, který platí i pro osoby vedoucí účetnictví. Daňovým výdajem je zde jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením. Musí být splněn předpoklad, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen a lze současně k této pohledávce uplatňovat opravné položky podle písmene i), za dlužníkem:

- u něhož soud zrušil konkurs proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášená u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
- který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolvenčního řízení,
- který zemřel, a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou,
- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,

- jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce. [6, 16]

Odpis neuhrazené pohledávky splatné do konce roku 1994

Podnikatel může při přechodu na vedení účetnictví využít možnosti zmírnění daňového dopadu podle bodu 11 přechodných ustanovení novely č. 261/2007 Sb. Ta umožňuje provést v roce přechodu jednorázový odpis neuhrazené části hodnoty pohledávky nebo ceny pořízení u pohledávky nabyté postoupením, u nichž termín splatnosti nastal do konce roku 1994. Zákon uvádí pohledávky u kterých odpis provést nelze.

Poplatník může uplatnit jako náklad na dosažení, zajištění a udržení příjmů násobek 10 % neuhrazené části hodnoty pohledávky nebo ceny pořízení pohledávky nabyté postoupením a počtu let, které uplynuly od začátku roku 1995 do konce roku 1997, a počínaje zdaňovacím obdobím roku 1998 násobek 20 % neuhrazené části hodnoty pohledávky nebo ceny pořízení pohledávky nabyté postoupením a počtu let, které uplynuly od roku 1998 včetně do konce roku předcházejícího roku, v němž došlo k přechodu na účtování v soustavě účetnictví. Při přechodu k roku 2009 tedy odepisuje 100 % hodnoty. Tento odpis se projeví nejen v daňovém přiznání, ale i v účetnictví. [6, 16]

Další možností zmírnění daňového dopadu, která se týká všech osob vedoucích účetnictví, je uplatnění opravných položek k pohledávkám do výdajů na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Ty se tvoří

- k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnacím řízení podle § 8 zákona o rezervách⁹,
- k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 podle § 8a, případně § 8c zákona o rezervách,
- k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh podle § 8b zákona o rezervách.

K pohledávkám podle § 8 a 8b lze tvořit opravnou položku až do výše 100 % při splnění zákonných podmínek. V ostatních případech je v zákoně uvedena procentuální výše

⁹ Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rezervách).

opravné položky, vycházející z doby, která uplynula od konce sjednané lhůty splatnosti. V některých případech musí být ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí řízení, soudní řízení a nebo správní řízení, jehož se poplatník řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva. [6]

3.6 Shrnutí

Právní předpisy definují osoby, které jsou povinny začít vést účetnictví. Při převodu majetku a závazků z daňové evidence do účetnictví se projeví některé rozdíly v jejich vymezení a ocenění, nejedná se však o významné rozdíly.

Příjmy fyzické osoby vedoucí účetnictví jsou zdaňovány stejným způsobem, vzniká ale rozdíl ve výpočtu základu daně. Popisované evidence využívají rozdílný okamžik zachycení hospodářské operace a jejich daňové účinnosti. Z tohoto rozdílu také vyplývá nutnost úpravy základu daně při změně evidence. Ta může představovat značnou finanční zátěž, proto legislativa umožňuje její rozložení do více zdaňovacích období. Možnosti účetnictví a zákona o rezervách také představují způsob kompenzace zvýšení daňového základu. Daňový odpis pohledávky splatné do roku 1994 nebo pohledávky definované v § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů by poplatník vedoucí daňovou evidenci mohl uplatnit až při ukončení činnosti, pokud by nezačal vést účetnictví.

V roce 2009 došlo ke změně ve znění některých částí právních předpisů týkajících se daného tématu. Jedná se o definici obratu a hodnoty převáděné na účty oprávek k převáděnému majetku. Nejedná se však o významné změny.

4 Transformace daňové evidence na vedení účetnictví u Firmy A

4.1 Popis Firmy A

Firma A je podnikem fyzické osoby, dále nazývané jako podnikatel A. Podniká na základě živnostenského oprávnění. Předmětem jeho činnosti je nákup a prodej sportovního zboží a zajišťování sportovních akcí. Je plátcem DPH. Podnikatel A má příjmy z podnikání podle § 7 odst. 1 zákona o daních z příjmů i ze závislé činnosti dle § 6 stejného zákona, neboť je současně zaměstnancem jiné firmy.

Podnikatel vedl v roce 2008 daňovou evidenci. Není zahraniční osobou, není zapsán jako podnikatel v obchodním rejstříku, není ani účastníkem sdružení bez právní subjektivity. Nemá také povinnost vedení účetnictví podle jiného právního předpisu. Jeho obrat pro účely zákona o účetnictví za rok 2007 ani 2008 nepřesáhl 25 000 000 Kč. V roce 2008 se nestal účetní jednotkou a nestává se jí ani pro rok 2009, neboť nesplňuje definici vymezenou v § 1 odst. 2 zákona o účetnictví.

Podnikatel vede daňovou evidenci i v roce 2009, zvažuje však do budoucna přechod na vedení účetnictví. V dalších kapitolách bude simulováno, jak by měl tento přechod vypadat, a budou zhodnoceny jeho důsledky.

4.2 Příprava na vedení účetnictví

Pro vytvoření účtového rozvrhu je možné vycházet ze vzorové účtové osnovy, která je uvedena v příloze A. Ta bude rozšířena o analytické účty. Účtový rozvrh se dá později podle potřeby doplňovat. Podnikatel také musí vytvořit vnitropodnikové směrnice, ve kterých určí některé skutečnosti týkající se způsobu účtování.

4.3 Zjištění stavu majetku a závazků

K 31. 12. 2008 byla provedena inventura. K tomuto dni evidoval podnikatel níže popsané položky majetku a závazků.

Tab. 2: Hmotný majetek

Hmotný majetek	
Sněžný skútr:	
PC	118 950,00 Kč
oprávky	39 650,00 Kč
Dětské čtyřkolky:	
PC	85 627,00 Kč
oprávky	17 126,00 Kč
Drobný hmotný majetek:	
PC	194 433,00 Kč
oprávky	194 433,00 Kč
Zboží na skladě	1 961 993,18 Kč
Karta finančního leasingu - zůstatek k daňovému uplatnění	149 672,92 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Podnikatel eviduje dlouhodobý hmotný majetek v celkové hodnotě 204 577,00 Kč. Daňově bylo odepsáno celkem 56 776,00 Kč. Do účetnictví se převádí v pořizovacích cenách jako počáteční stavy účtu 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí. Od 1. 1. 2009 se při přechodu vytváří odpisový plán podle účetních odpisů a na účet 082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí se zaúčtuje součet odpisů, které by byly účtovány za dobu používání do okamžiku přechodu. V tomto případě lze vycházet z rovnosti účetních a daňových odpisů. Pro uvedené účty bych využila rozlišení v analytické evidenci podle zařazení majetku do odpisových skupin. Dále eviduje podnikatel zboží na skladě v celkové pořizovací ceně 1 961 993,18 Kč. To se účtuje jako počáteční stav účtu 132 – Zboží na skladě a v prodejnách. Drobný hmotný majetek v hodnotě 194 433,00 Kč byl již v daňové evidenci při pořízení plně odepsán do nákladů. Je i nadále v užívání podnikatelem, proto je stále evidován, i když to není zákonem přikázáno. Může být tedy převeden do účetnictví, kde se zobrazí na účtu 028 – Drobný hmotný majetek. K němu bývá vytvořena analytická evidence pro jednotlivé položky. Na účtu 088 – Oprávky k drobnému hmotnému majetku se objeví celá jeho hodnota.

Finanční leasing daňový dopad nezpůsobí, neboť je daňově ošetřen v daňové evidenci stejně jako v účetnictví. V obou případech se používá časového rozlišení. Před začátkem splácení byla uhrazena první navýšená splátka, která se do nákladů rozpouští postupně. Zbývá rozpustit částku 149 672,92 Kč. Ta bude převedena na účet 381 – Náklady příštích období. Po skončení leasingu se majetek eviduje jako drobný hmotný majetek.

Tab. 3: Finanční majetek

Finanční majetek	
Peníze v hotovosti	0,00 Kč
Běžný účet:	
Česká spořitelna	658 926,76 Kč
Raiffeisenbank	5 212,17 Kč
ČSOB	56 822,36 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Podnikatel využívá 3 bankovní účty, na nichž je uloženo celkem 720 961,29 Kč. Tato položka se zobrazí na účtu 221 – Bankovní účty, ke kterému se vytvoří analytická evidence podle jednotlivých bankovních účtů. Ani z evidence peněz nevyplývá daňový dopad.

Tab. 4: Obchodní pohledávky a závazky

Obchodní pohledávky a závazky	
Pohledávky za odběrateli:	
základ	792 657,65 Kč
DPH	150 604,95 Kč
Pohledávky za odběrateli – platby kartou:	
základ	4 298,32 Kč
DPH	816,68 Kč
Poskytnuté provozní zálohy	491 256,13 Kč
Závazky k dodavatelům:	
základ	2 661 936,41 Kč
DPH	505 767,92 Kč
Přijaté zálohy	436 850,00 Kč
Jiné závazky	18 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Podnikatel dále eviduje k 31.12. pohledávky za odběrateli v celkové hodnotě 948 377,60 Kč. Zvlášť jsou vedeny pohledávky za odběrateli, kteří platili kartou. Tyto platby však dosud nejsou doloženy bankovními výpisy. Všechny tyto pohledávky se účtují na účet 311 – Odběratelé. Jejich hodnota bez DPH zvyšuje základ daně po přechodu na účetnictví. Stejný daňový dopad mají i evidované poskytnuté provozní zálohy ve výši 491 256,13 Kč. U záloh v daňové evidenci však není účtováno o DPH, proto se o její hodnotu nesnižují ani při úpravě daňového základu při přechodu.

Podnikatel má závazky ke svým dodavatelům v celkové výši 3 167 704,33 Kč. Zobrazují se na účtu 321 – Dodavatelé. Jedná se o závazky, které by při zaplacení byly daňovým

výdajem, nezahrnují závazky z titulu pořízení investic nebo leasingu. O jejich výši bez hodnoty DPH by byl snížen základ daně v příštím roce při přechodu na účetnictví. Tento daňový dopad však nebude mít další závazek, který podnikateli vyplývá z krátkodobé půjčky poskytnuté spřízněnou firmou. Její vrácení by v daňové evidenci nebylo daňovým výdajem. Bude zaúčtována na účet 379 – Jiné závazky ve výši 18 000,00 Kč. Dále jsou evidovány přijaté zálohy ve výši 436 850,00 Kč. O jejich výši se daňový základ upravuje. Účtují se podle svého charakteru:

- přijaté zálohy krátkodobé na účet 324 – Přijaté zálohy,
- přijaté zálohy dlouhodobé na účet 475 – Dlouhodobé přijaté zálohy.

Tab. 5: Závazky z titulu mezd

Závazky z titulu mezd	
Závazky – zaměstnanci	49 940,00 Kč
Závazky – zaměstnanci DPP	5 995,00 Kč
Sociální pojištění	22 100,00 Kč
Zdr.pojištění - VZP	8 775,00 Kč
Srážky z mezd	850,00 Kč
Daň závislá činnost-záloha	7 150,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Podnikatel zaměstnává 3 zaměstnance, jimž náleží hrubá mzda za měsíc prosinec v celkové výši 65 000,00 Kč. Dalšímu zaměstnanci pracujícímu na základě dohody o provedení práce náleží 7 060 Kč. Čisté mzdy k vyplacení se účtují na účet 331 – Zaměstnanci. V daňové evidenci by se při jejich vyplacení jednalo o výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů, proto musí být při přechodu na účetnictví o tuto částku snížen základ daně. Stejný dopad představuje i závazek ke zdravotním pojišťovnám a správě sociálního zabezpečení z titulu zdravotního a sociálního pojištění placeného za zaměstnance v celkové výši 30 875 Kč, který se převede na účet 336 – Zúčtování s institucemi soc. zabezpečení a zdr. pojištění. O daňový výdaj se však jedná pouze v případě, že bude pojištění zapláceno do 31. 1. Závazek z titulu zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti se účtuje na účet 342 – Ostatní přímé daně a má stejný daňový dopad jako předešlé položky. Srážky, které podnikatel strhává zaměstnancům ze mzdy, se zobrazí jako závazek na účtu 379 – Jiné závazky.

Tab. 6: Daně a pojištění

Daně a pojištění	
Zdr.pojištění podnikatele – přeplatek	12 374,00 Kč
Soc.pojištění podnikatele – přeplatek	117 544,00 Kč
Daň z příjmů fyzických osob	19 125,00 Kč
Daň z příjmů fyzických osob – doměrek daně a penále	183 327,00 Kč
DPH - platby	149 372,00 Kč
Silniční daň	3 000,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Daň z příjmů fyzických osob z podnikání za rok 2008, kterou je podnikatel povinen zaplatit, se účtuje jako závazek na účet 341 – Daň z příjmů a není nákladem podle zákona o daních z příjmů. Na stejném účtu se eviduje i závazek k finančnímu úřadu, který vyplývá z kontroly finančního úřadu údajů za předešlé roky. Je třeba doplatit daň a bylo předepsáno penále, které nebylo k 31. 12. 2008 zapláceno. Při zúčtování záloh na zdravotní a sociální pojištění se vzniklý přeplatek ve výši 129 918,00 Kč zaúčtuje jako pohledávka na účet 336 – Zúčtování s institucemi soc. zabezpečení a zdr. pojištění. Tato pohledávka daňový dopad mít nebude. Daňová povinnost podnikatele vůči finančnímu úřadu, vzniklá z nedoplatku daně z přidané hodnoty, se zobrazí na účtu 343 – Daň z přidané hodnoty na straně DAL ve výši 149 372 Kč. O její výši se daňový základ neupravuje. Nedoplatek silniční daně se zobrazuje na účtu 345 – Ostatní daně a poplatky také na straně DAL. O její výši se však daňový základ při přechodu sníží.

Ocenění jednotlivých převáděných položek daňové evidence odpovídá ocenění požadovanému zákonem o účetnictví, proto je není třeba přeceňovat. Zákon o účetnictví uvádí, že rozdíl mezi celkovou hodnotou aktiv a pasiv se převádí na účet 491 – Individuální podnikatel. Součet převáděných aktiv je vyšší než součet stran pasiv. Proto jsem vytvořila tento účet s počátečním zůstatkem 477 791,79 Kč na straně DAL.

4.4 Převodový můstek

Převod položek daňové evidence na počáteční stavy účtů v účetnictví jsem za účelem větší přehlednosti sestavila do převodového můstku:

Tab. 7: Převodový můstek Firmy A

Číslo	Text	Účet	MD	DAL	Vliv na ZD
1.	Sněžný skútr				
a)	pořizovací cena	022001	118 950,00 Kč		N
b)	oprávky	082001		39 650,00 Kč	N
2.	Dětské čtyřkolky				
a)	pořizovací cena	022002	85 627,00 Kč		N
b)	oprávky	082002		17 126,00 Kč	N
3.	Drobný hmotný majetek				
a)	pořizovací cena	028	194 433,00 Kč		N
b)	oprávky	088		194 433,00 Kč	N
4.	Zboží na skladě	132	1 961 993,18 Kč		A
5.	Počáteční stav – běžný účet				
a)	Česká spořitelna	221001	658 926,76 Kč		N
b)	Raiffeisenbank	221002	5 212,17 Kč		N
c)	ČSOB	221003	56 822,36 Kč		N
6.	Pohledávky – odběratelé				
a)	základ	311001	792 657,65 Kč		A
b)	DPH	311001	150 604,95 Kč		N
7.	Pohledávky za odběrateli – platby kartou				
a)	základ	311003	4 298,32 Kč		A
b)	DPH	311003	816,68 Kč		N
8.	Poskytnuté provozní zálohy	314	491 256,13 Kč		A
9.	Závazky – dodavatelé				
a)	základ	321001		2 661 936,41 Kč	A
b)	DPH	321001		505 767,92 Kč	N
10.	Přijaté zálohy	324		436 850,00 Kč	A
11.	Zaměstnanci	331001		49 940,00 Kč	A
12.	Zaměstnanci DPP	331002		5 995,00 Kč	A
13.	Sociální pojištění	336001		22 100,00 Kč	A
14.	Zdravotní pojištění	336002		8 775,00 Kč	A
15.	Zdravotní pojištění podnikatele – přeplatek	336003	12 374,00 Kč		N
16.	Sociální pojištění podnikatele – přeplatek	336004	117 544,00 Kč		N
17.	Daň z příjmů fyzických osob	341		19 125,00 Kč	N
18.	Daň z příjmů fyzických osob – doměrek daně a penále	341		183 327,00 Kč	N
19.	Daň z příjmů – závislá činnost	342001		7 150,00 Kč	A
20.	DPH – daňová povinnost	343		149 372,00 Kč	N

21.	Silniční daň	345001		3 000,00 Kč	A
22.	Srážky z mezd	379001		850,00 Kč	A
23.	Jiné závazky	379002		18 000,00 Kč	N
24.	Finanční leasing – první navýšená splátka	381001	149 672,92 Kč		N
25.	Účet individuálního podnikatele	491		477 791,79 Kč	N

Zdroj: Vlastní zpracování

4.5 Zahajovací rozvaha

K 1.1.2009 by měla být sestavena zahajovací rozvaha:

Tab. 8: Zahajovací rozvaha Firmy A

Název	Kč
AKTIVA CELKEM	4 519 105,12
Dlouhodobý majetek	147 801,00
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	204 577,00
Oprávký k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí	-56 776,00
Drobný hmotný majetek	194 433,00
Oprávký k drobnému hmotnému majetku	-194 433,00
Oběžná aktiva	4 221 631,20
Zboží	1 961 993,18
Pohledávky z obchodních vztahů	948 377,60
Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	99 043,00
Krátkodobé poskytnuté zálohy	491 256,13
Účty v bankách	720 961,29
Časové rozlišení	149 672,92
Náklady příštích období	149 672,92
PASIVA CELKEM	4 519 105,12
Vlastní kapitál	477 791,79
Cizí zdroje	4 041 313,33
Závazky z obchodních vztahů	3 167 704,33
Závazky k zaměstnancům	55 935,00
Stát – daňové závazky a dotace	361 974,00
Krátkodobé přijaté zálohy	436 850,00
Jiné závazky	18 850,00

Zdroj: Vlastní zpracování

4.6 Daňový dopad

Daňový dopad přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví je způsoben odlišností obou evidencí. Rozdílný je okamžik, ke kterému se stává hospodářská operace daňově účinnou. Je třeba zvýšit základ daně z příjmů o položky, které by díky převodu na účetnictví nebyly zahrnuty do příjmů ani výnosů a naopak snížit tento základ o položky, které by nevstoupily do daňových výdajů ani nákladů. Tento úprava se projeví až v daňovém přiznání za první rok vedení účetnictví, případně i v letech následujících. Základ daně z příjmů, kterým bude hospodářský výsledek dosažený podnikatelskou činností dané účetní jednotky v roce 2009, by při uskutečnění převodu bylo nutno upravit o tyto položky převodového můstku:

Tab. 9: Úprava základu daně

Položky zvyšující základ daně	
Zboží na skladě	1 961 993,18
Pohledávky – odběratelé	796 955,97
Poskytnuté provozní zálohy	491 256,13
Celkem	3 250 205,28
Položky snižující základ daně	
Závazky – dodavatelé	2 661 936,41
Přijaté zálohy	436 850,00
Závazky z titulu mezd a pojištění	94 810,00
Doplatek silniční daně	3 000,00
Celkem	3 196 596,41
Rozdíl – zvýšení	53 608,87

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkovým dopadem bude tedy zvýšení budoucího základu daně o 53 608,87 Kč.

Optimalizace

Podnikatel A má možnosti optimalizace, které umožňují daňový dopad snížit. V evidenci pohledávek je vedena jedna pohledávka v hodnotě 83 490 Kč. Dlužníkem je zde firma, na niž byl vyhlášen konkurz, ke kterému byla pohledávka řádně a včas přihlášena. Po ukončení konkurzu však nebyl věřitel uspokojen, byly splněny všechny zákonné podmínky. Proto při vedení účetnictví může hodnotu této pohledávky daňově odepsat do 100 % její hodnoty, jak vyplývá z § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů. Tato

skutečnost se neprojeví pouze v daňovém přiznání, ale i v účetnictví, kde se zaúčtuje na účet 546 – Odpis pohledávky a souvztažně sníží hodnotu účtu 311 – Odběratelé. Uvedený náklad je daňově uznatelný, eliminuje tedy zvýšení základu daně o hodnotu této pohledávky.

Dalším nástrojem optimalizace daňového dopadu, který může podnikatel využít a snížit tak výši daně vzniklou přechodem, je využití nástroje účetnictví podle § 8a odst. 1 zákona o rezervách. Podnikatel eviduje jednu pohledávku ve výši 34 674 Kč, která není promlčená a od doby splatnosti uplynulo 8 měsíců, tedy více než 6 měsíců. Prozatím nebylo zahájeno soudní ani rozhodčí řízení ohledně této pohledávky. V účetním období je možno k této pohledávce vytvořit opravnou položku do 20 % její hodnoty, tedy 6 934,80 Kč. Její tvorba bude nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, čímž se tedy také částečně vykompenzuje zvýšení základu daně. O této opravné položce se bude účtovat na účtu 558 – Tvorba zákonných opravných položek a 391 – Opravná položka k pohledávkám.

Tab. 10: Celkový daňový dopad

Zvýšení základu daně	53 608,87
Odpis pohledávky	-83 490,00
Opravná položka k pohledávce	-6 934,80
Celkový daňový dopad	-36 815,93

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkově, s využitím možností účetnictví a zákona o rezervách, lze tedy daňový dopad vyčíslit jako snížení o 36 815,93 Kč. V tomto případě by přechod na vedení účetnictví nepředstavoval pro podnikatele vyšší daňovou zátěž. Naopak, základ daně z příjmů by se v daňovém přiznání za rok 2009 o tuto částku snížil.

Možnost rozdělit zvýšení základu daně o hodnotu pohledávek a zásob do více zdaňovacích období jako optimalizaci daňového dopadu v tomto případě ztrácí význam. Je zde možnost ještě většího snížení základu daně v roce 2009 s tím, že by se v dalších letech zvyšoval. To nepovažuji za vhodné. Mělo by to smysl snad pouze v případě, že by v roce 2009 byl vytvořen nezvykle velký daňový zisk a v dalších letech ztráta, to však lze dopředu jen těžko s jistotou předpovědět. Pokud by navíc podnikatel ukončil nebo přerušil svou činnost dříve, než by byla hodnota pohledávek a zásob zahrnuta do daňového základu celá, musel

by poslední rok dodanit celý zbytek této hodnoty najednou. Proto bych tento postup nedoporučovala.

4.7 Zhodnocení

Převod na vedení účetnictví je v tomto případě plně na rozhodnutí podnikatele A. V jeho případě bych se přikláněla k tomu, této možnosti využít, zvláště pokud o ní do budoucna uvažuje. Z jeho situace v roce 2008 vyplývá, že celkovým daňovým dopadem bude snížení základu daně z příjmů. Výrazné zvýšení daně je přitom jedním z hlavních důvodů proč se podnikatelé tomuto přechodu brání. Vedení účetnictví přináší výhody ve formě vyšší přehlednosti podstatně rozsáhlé evidence, podkladů pro finanční analýzy, vyšší důvěryhodnosti pro banky při žádosti o úvěr apod. Je však nutné uvést, že vedení účetnictví vyžaduje vyšší náklady. Podnikatel A využívá služeb externí firmy, která se zabývá vedením účetnictví a poradenstvím. Při využití jejích služeb pro vedení účetnictví vzrostou související náklady oproti nákladům na vedení daňové evidence více než dvakrát. Další možností je přijetí kvalifikovaného účetního, což by ale podstatně zvýšilo mzdové náklady.

5 Transformace daňové evidence na vedení účetnictví u Firmy B

5.1 Popis Firmy B

Firma B je podnikem fyzické osoby, dále nazývané jako podnikatel B. Ten podniká na základě živnostenského oprávnění k činnosti zprostředkování obchodu a služeb. Provozuje internetový obchod a má příjmy z podnikání podle § 7 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Je plátcem DPH.

Podnikatel vedl v roce 2008 daňovou evidenci. Není zahraniční osobou, není zapsán jako podnikatel v obchodním rejstříku, není ani účastníkem sdružení bez právní subjektivity, jehož jiný účastník je účetní jednotkou. Nemá povinnost vedení účetnictví podle jiného právního předpisu. Jeho obrat pro účely zákona o účetnictví za rok 2007 ani 2008 nepřesáhl 25 000 000 Kč. V roce 2008 se nestal účetní jednotkou a nestává se jí ani pro rok 2009, neboť nesplňuje definici vymezenou v § 1 odst. 2 zákona o účetnictví. Podnikatel vede daňovou evidenci i v roce 2009. V dalších kapitolách bude ukázáno, jak by vypadal přechod na vedení účetnictví k 1. 1. 2009. Dále budou zhodnoceny důsledky této změny.

5.2 Příprava na vedení účetnictví

Před začátkem vedení účetnictví musí podnikatel vytvořit účtový rozvrh. Pro jeho vytvoření je možné využít vzorovou účtovou osnovu uvedenou v příloze A. Ta by měla být následně rozčleněna o analytické účty. Účtový rozvrh se dá později podle potřeby doplňovat. Dále je třeba vytvořit vnitropodnikové směrnice vymezující způsob účtování v oblastech, kde dává zákon možnosti volby.

5.3 Zjištění stavu majetku a závazků

Podnikatel provedl k 31. 12. 2008 inventarizaci. Nalezené rozdíly byly v evidenci opraveny. Byl zjištěn tento stav majetku a závazků:

Tab. 11: Stav majetku a závazků

Číslo	Text	Kč
1.	Dlouhodobý hmotný majetek	0,00
2.	Drobný majetek	29 056,15
3.	Zboží na skladě	174 605,00
4.	Běžný účet	335 833,00
5.	Pokladna	2 548,00
6.	Pohledávky za odběrateli:	
a)	základ	51 696,76
b)	DPH	9 822,39
7.	Závazky k dodavatelům:	
a)	základ	21 676,47
b)	DPH	4 118,53
8.	Zdr.pojištění podnikatele	25 115,00
9.	Soc.pojištění podnikatele	57 166,00
10.	Daň z příjmů fyzických osob	69 570,00
11.	DPH - platby	72 906,00
12.	Silniční daň	1 500,00
13.	Poskytnuté provozní zálohy	3 250,00

Zdroj: Vlastní zpracování

V obchodním majetku podnikatele není zařazen žádný dlouhodobý majetek. Eviduje však drobný hmotný majetek, jehož pořizovací cena nepřesáhla 40 000 Kč. Ten byl při pořízení plně daňově odepsán. Podnikatel se rozhodl tento majetek evidovat, přestože mu to zákon neukládá. Je stále součástí obchodního majetku, může být tedy převeden do účetnictví. V účetnictví se drobný majetek eviduje na rozvahových nebo podrozvahových účtech. V tomto případě bude zaúčtován na účet 028 – Drobný hmotný majetek. K tomuto účtu bude vytvořena analytická evidence pro jednotlivé položky. Protože byl již plně odepsán, bude celá jeho hodnota na účtu 088 – Oprávky k drobnému hmotnému majetku. Převod majetku do účetnictví nepředstavuje žádný daňový dopad.

Jako zásoby bylo evidováno zboží na skladě v hodnotě pořizovací ceny 174 605,00 Kč. Bude zaúčtováno na účet 132 – Zboží na skladě a v prodejnách. K tomuto účtu bývá vedena analytika podle druhů zboží, dle místa uložení apod. O hodnotu zásob se při přechodu na vedení účetnictví musí zvýšit základ daně z příjmů.

Podle bankovního výpisu eviduje podnikatel na běžném účtu 335 833,00 Kč. Počáteční stav peněz na běžném účtu se účtuje na účet 221 – Bankovní účty. Konečný stav peněz v pokladně je ve výši 2 548,00 Kč. V účetnictví se eviduje na účtu 211 – Pokladna. V obou

případech se použije analytické členění pro každou měnu. Finanční majetek, takže i peníze v bance a pokladně, nepředstavuje daňový dopad při přechodu na účetnictví.

K 31. 12. 2008 eviduje podnikatel pohledávky za odběrateli v celkové výši 61 519,15 Kč, které se zachytí na účet 311 – Odběratelé. Tento účet bude rozčleněn na 311001 – Odběratelé – tuzemsko a 311002 – Odběratelé – zahraničí v dalším členění dle druhů měny. O jejich hodnotu bez daně z přidané hodnoty musí být po přechodu na účetnictví zvýšen základ daně z příjmů. Žádná pohledávka dosud nepřesáhla dobu splatnosti. Dalším druhem pohledávek jsou provozní zálohy ve výši 3 250,00 Kč, které podnikatel poskytl na neskladovatelné dodávky. Provozní zálohy na rozdíl od investičních byly zahrnuty do daňových výdajů, proto se o jejich hodnotu zvyšuje základ daně při přechodu. Poskytnuté zálohy se účtují podle své povahy:

- provozní na účet 314 – Poskytnuté provozní zálohy,
- investiční na účty skupiny 05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek,
- zálohy na zásoby v účtové skupině 15 – Poskytnuté zálohy na zásoby.

Celková hodnota obchodních závazků tvoří 25 795,00 Kč. V této hodnotě nejsou zahrnuty závazky z pořízení investic, z titulu leasingu, ani jiné závazky, které by v případě úhrady ani v daňové evidenci neovlivnily základ daně. O tuto částku bez hodnoty DPH se základ daně z příjmů po přechodu na účetnictví snižuje. Účtují se na účtu 321 – Dodavatelé, který se rozčlení na 321001 – Dodavatelé – tuzemsko a 321002 – Dodavatelé – zahraničí v dalším členění podle měny.

Dále má podnikatel k 31. 12. 2008 závazek vůči zdravotní pojišťovně ve výši 25 115,19 Kč a vůči Správě sociálního zabezpečení ve výši 57 166,00 Kč. Ty vyplývají z rozdílu mezi zaplacenými zálohami a jeho celkovou povinností za rok 2008, která vyplývá z výše rozdílu mezi příjmy a výdaji. K účtu 336 – Zúčtování s institucemi soc. zabezpečení a zdr. pojištění mohou být vytvořeny analytické účty 336001 – Zdravotní pojištění podnikatele a 336002 – Sociální pojištění podnikatele. Daň z příjmů fyzických osob z podnikání činí 69 570,00 Kč. V průběhu roku nebyly placeny zálohy na tuto daň, proto je celá částka závazkem podnikatele vůči finančnímu úřadu. V účetnictví se účtuje na účet 341 – Daň z příjmů. Nedoplatek silniční daně v hodnotě 1 500,00 Kč představuje závazek, který se

účtuje na účet 345 – Ostatní přímé daně, ke kterému je také vhodné vést analytickou evidenci podle druhů daní. Posledním závazkem z titulu daní vyplývá z daňové povinnosti k DPH ve výši 72 906,00 Kč. Účtuje se na účet 343 – Daň z přidané hodnoty. Z těchto položek má daňový dopad při vedení daňové evidence pouze daň silniční. Proto pouze o její hodnotu se při přechodu upravuje základ daně.

Ocenění jednotlivých převáděných položek daňové evidence odpovídá ocenění požadovanému zákonem o účetnictví. Nemusí se tedy přeceňovat. Rozdíl mezi celkovou hodnotou aktiv a pasiv se převádí na účet 491 – Individuální podnikatel. Součet převáděných aktiv je vyšší než součet pasiv. Proto jsem vytvořila tento účet s počátečním zůstatkem 325 703,15 Kč na straně DAL.

5.4 Převodový můstek

Převod položek daňové evidence jako počátečních stavů účtů v účetnictví jsem sestavila do převodového můstku:

Tab. 12: Převodový můstek Firmy B

Číslo	Text	Účet	MD	DAL	Vliv na ZD
1	Drobný hmotný majetek				
a)	PC	028	29 056,15 Kč		N
b)	oprávky	088		29 056,15 Kč	N
2	Zboží na skladě	132	174 605,00 Kč		A
3	Počáteční stav – pokladna	211	2 548,00 Kč		N
4	Počáteční stav – běžný účet	221	335 833,00 Kč		N
5	Pohledávky – odběratelé				
a)	základ	311001	51 696,76 Kč		A
b)	DPH	311001	9 822,39 Kč		N
6	Poskytnuté provozní zálohy	314	3 250,00 Kč		A
7	Závazky – dodavatelé				
a)	základ	321001		21 676,47 Kč	A
b)	DPH	321001		4 118,53 Kč	N
8	Zdravotní pojištění podnikatele – závazek	336001		25 115,00 Kč	N
9	Sociální pojištění podnikatele – závazek	336002		57 166,00 Kč	N
10	Daň z příjmů fyzických osob	341		69 570,00 Kč	N

11	DPH – daňová povinnost	343		72 906,00 Kč	N
12	Silniční daň	345001		1 500,00 Kč	A
13	Účet individuálního podnikatele	491		325 703,15 Kč	N

Zdroj: Vlastní zpracování

5.5 Zahajovací rozvaha

K prvnímu dni účetního období by měla být sestavena rozvaha.

Tab. 13: Zahajovací rozvaha Firmy B

Název	Kč
AKTIVA CELKEM	577 755,15
Dlouhodobý majetek	0,00
Drobný hmotný majetek	29 056,15
Oprávky k drobnému hmotnému majetku	-29 056,15
Oběžná aktiva	577 755,15
Zboží	174 605,00
Pohledávky z obchodních vztahů	61 519,15
Krátkodobé poskytnuté zálohy	3 250,00
Peníze	2 548,00
Účty v bankách	335 833,00
PASIVA CELKEM	577 755,15
Vlastní kapitál	325 703,15
Cizí zdroje	252 052,00
Závazky z obchodních vztahů	25 795,00
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	82 281,00
Stát – daňové závazky a dotace	143 976,00

Zdroj: Vlastní zpracování

5.6 Daňový dopad převodu

Vyčlenila jsem položky převodového můstku, které mají vliv na základ daně při přechodu na vedení účetnictví:

Tab. 14: Daňový dopad převodu

Položky zvyšující základ daně	
Zboží na skladě	174 605,00
Pohledávky – odběratelé	51 696,76
Poskytnuté provozní zálohy	3 250,00
Celkem	229 551,76
Položky snižující základ daně	
Závazky – dodavatelé	21 676,47
Silniční daň	1 500,00
Celkem	23 176,47
Výsledné zvýšení	206 375,29

Zdroj: Vlastní zpracování

Úprava základu daně z příjmů z podnikání v roce 2009 by vypadala takto: základ daně by byl zvýšen o 229 551,76 Kč a snížen o 23 176,47 Kč. Výsledný daňový dopad by tedy znamenal zvýšení základu daně z příjmů o 206 375,29 Kč.

Optimalizace daňového dopadu

Žádná z pohledávek v evidenci podnikatele dosud nepřekročila dobu splatnosti. V tomto okamžiku tedy nelze vytvořit opravné položky, případně daňově odepsat hodnoty pohledávek do nákladů u pohledávek splatných do roku 1994, nebo nedobytných pohledávek uvedených v § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů. Podnikatel však může rozložit hodnotu pohledávek a zásob až na 9 po sobě jdoucích účetních období podle § 23 odst. 14 zákona o daních z příjmů. Rozložení nemusí být rovnoměrné, ale v případě ukončení nebo přerušování činnosti, popřípadě ukončení vedení účetnictví nebo změně uplatňování výdajů před uplynutím tohoto období by musel být dodaněn celý zbytek jejich hodnoty. Tato postupná úprava základu daně nemusí být předem pevně stanovena. Lze se rozhodovat na základě aktuálního hospodářského výsledku v jednotlivých letech. Vytvořila jsem tabulku možností postupného rozložení. Jedná se však pouze o možné příklady, neboť povolených variant existuje mnoho.

Tab. 15: Možnosti rozložení daňového dopadu

Rok	Varianta					
	1	2	3	4	5	6
2009	229 552	25 506	46 108	76 518	220 000	1
2010		25 506	22 931	76 517	8 000	1
2011		25 506	22 931	76 517	1 552	1
2012		25 506	22 931			1
2013		25 506	22 931			1
2014		25 506	22 930			1
2015		25 506	22 930			1
2016		25 505	22 930			1
2017		25 505	22 930			229 544
Celkem	229 552	229 552	229 552	229 552	229 552	229 552

Zdroj: Vlastní zpracování

Varianta č. 1 nevyužívá rozložení hodnoty pohledávek a zásob do více let, zatímco poslední uvedená varianta daňový dopad oddaluje co možná nejvíce. To považuji za nebezpečné. Varianta č. 3 vychází z rovnoměrného rozložení daňového dopadu. V prvním roce zvýší základ daně o větší část hodnoty, neboť bude toto zvýšení eliminováno hodnotou závazků.

Při výběru nejvýhodnější varianty považuji za vhodné posoudit tyto faktory:

- výše minimálního základu daně (od roku 2008 zrušena),
- maximální vyměřovací základ, minimální zálohy na zdravotní a sociální pojištění,
- ztráta z podnikání, nízký zisk,
- výše finančních prostředků v jednotlivých letech,
- slevy na dani, nezdanitelné části základu daně.

Pokud podnikatel dosáhne v dalších letech při své činnosti ztráty nebo nízkého zisku, může do určité výše zvýšit základ daně, aniž by to mělo dopad na výši placené daně po slevách. V současné době jsou příjmy z podnikání zdaňovány jednotnou daní ve výši 15 %. Postupné rozložení hodnoty mělo ještě větší význam do roku 2007, kdy byla sazba daně progresivní a podnikatel mohl zvýšením základu daně přesáhnout hranici vyšší sazby zdanění, odhadnout budoucí hospodářský výsledek a s ním i daňový základ však není vůbec snadné. Stejně tak se i sazby daně z příjmů v budoucích devíti letech mohou měnit.

Další možností optimalizace daňového dopadu je zajištění optimálního množství zásob na skladě. Pokud je evidováno zboží, které nebude nikdy prodáno, dojde k jeho zdanění, přestože se neuskuteční příjem z prodeje. Proto je vhodné prodat ho ještě před přechodem na vedení účetnictví třeba i za symbolickou cenu.

Výpočet zvýšení daně při využití výše zmiňované varianty č. 3 a základu daně z příjmů z roku 2008:

Tab. 16: Výpočet daně z příjmů

ZD 2008	629 499,07 Kč
úprava	22 931,53 Kč
daň	97 860,00 Kč
daň po slevách	73 020,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2008 byla daň z příjmů vyčíslena na 69 570,00 Kč. Zvýšení tedy představuje 5%. Se zvýšením základu daně souvisí i růst zdravotního a sociálního pojištění:

Tab. 17: Výpočet pojištění

sociální pojištění 2008	93 166,00
sociální pojištění 2009	95 254,87
rozdíl	2 088,87
zdravotní pojištění 2008	42 491,00
zdravotní pojištění 2009	44 039,07
rozdíl	1 548,07

Zdroj: Vlastní zpracování

Sazba pro výpočet sociálního pojištění se změnila z 14,8 % na 14,6 %. Tím je výše změny snížena.

5.7 Zhodnocení

U tohoto podnikatele by přechod z daňové evidence na vedení účetnictví k 1. 1. 2009 znamenal finanční zátěž způsobenou zvýšením daně z příjmů za rok 2009. Zvýšení základu daně totiž znamená nejen růst výše daně z příjmů, ale i platby zdravotního a sociálního pojištění. Finanční zátěž lze rozložit do dalších osmi let. Po tomto rozložení není zátěž neúnosně vysoká. Evidence tohoto podnikatele je méně rozsáhlá než v případě podnikatele

A. Vedení daňové evidence je rozhodně snadnější a méně nákladné než vedení účetnictví. Podnikatel ji vede z velké části sám a v některých záležitostech se obrací na účetní poradce. V tomto případě by bylo neefektivní zaměstnávat kvalifikovaného pracovníka pro vedení účetnictví. Rozhodnutí o přechodu je na podnikateli. Informace, které mu daňová evidence poskytuje, jsou pro jeho podnikání postačující. Pokud k tomuto kroku nebude nucen právními předpisy, případně jinými okolnostmi, nedoporučovala bych mu tuto možnost.

Závěr

V této diplomové práci, zpracované na téma „Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví“, jsem pro dva podnikatele zpracovala data z jejich daňové evidence, provedla rozbor možností optimalizace a zhodnotila důsledky, které by jim v jejich případech přechod přinesl. Výsledky v této práci by měly být podkladem pro jejich rozhodování a měly by doplnit potřebné informace před uskutečněním konečného rozhodnutí.

Teoretická část obsahuje seznámení s danou problematikou, charakteristiku a rozdíly obou evidencí, posouzení jejich výhod a nevýhod. Dále uvádí postup změny evidence a dopad, který tato změna přináší, s možnostmi jeho optimalizace. Vymezuje také osoby, kterých se dobrovolný nebo povinný přechod týká.

Česká legislativa dané téma příliš detailně nepopisuje. V praxi se tudíž může vyskytnout mnoho otázek, na něž zákon jednoznačně neodpovídá. Správnost uskutečněných postupů je však nutné obhájit před finančním úřadem. Proto je vhodné řídit se i články v časopisech, ve kterých daňoví a účetní poradci řeší již konkrétní problémy, se kterými je možné se v praxi setkat. Některé jsou citovány i v této práci.

Obecně lze říci, že dobrovolný přechod na vedení účetnictví není v praxi příliš častý. K důvodům přispívá i neznalost situace a strach ze změn, způsobujících zbytečné komplikace a daňový dopad, představující zvýšení základu daně z příjmů.

Přechod na vedení účetnictví není jednoduchou záležitostí a vyžaduje určitý čas ke zpracování podkladů a většinou i odbornou podporu účetního nebo daňového poradce. Návrat zpět k vedení daňové evidence je možný nejdříve po pěti letech, což je také důvodem k důkladnému promyšlení veškerých důsledků a požadavků na vedení účetnictví. Přechod způsobuje, mimo jiné, daňový dopad. U většiny firem, které mají zásoby, se projevuje zvýšením základu daně z příjmů. Vedení účetnictví je také jednoznačně nákladnější. Je náročnější na kvalifikaci, softwarové vybavení, čas, a tedy i mzdové náklady. Je nutné zajistit kvalifikovaného zaměstnance, případně nákup služeb u firmy poskytující vedení účetnictví. To vše hraje nemalou roli při rozhodování o dobrovolném

přechodu k účetnictví. Výhody a nevýhody je třeba zvážit ve vazbě na konkrétní situaci a možnosti daného podnikatele.

V praktické části jsem se již zabývala konkrétním příkladem dvou podnikatelů vedoucích daňovou evidenci, ve kterém byl simulován převod na vedení účetnictví. V této části byla zpracována data a podklady z jejich daňové evidence. Tyto údaje byly roztříděny, přiřazeny na účty dle účtové osnovy, sestaven převodový můstek a zahajovací rozvaha. Dále byly vyčleněny položky s vlivem na základ daně a propočítán daňový dopad přechodu. Následně jsem uvedla možnosti optimalizace, kterých je možno v daných konkrétních případech použít.

V případě podnikatele A celková hodnota pohledávek a zásob převýšila hodnotu závazků, z čehož vyplývá povinnost zvýšení základu daně z příjmů fyzických osob. Mohl by však využít možností účetnictví a kompenzovat toto zvýšení daňovým odpisem pohledávky za dlužníkem v konkurzu, která nebyla uspokojena, a vytvořením daňové opravné položky k pohledávce, která překročila dobu splatnosti. Obě účetní operace snižují základ daně z příjmů. Výsledným daňovým dopadem je snížení základu daně. Jedná se tedy o jednoho z mála podnikatelů, kterým by vedení účetnictví nepřineslo vyšší daňovou zátěž. S přihlédnutím k rozsáhlosti jeho agendy bych se přikláněla k možnosti přechodu uskutečnit. Informační servis, který poskytuje účetnictví, je nespornou výhodou. Účetnictví má vyšší vypovídací schopnost při posuzování stavu firmy. Podnikatel má také lepší pozici při případné pozdější žádosti o bankovní úvěr. Je však nutné zvážit i zvýšení nákladů na vedení účetnictví.

Pro podnikatele B by přechod na vedení účetnictví představoval zvýšení základu daně z příjmů fyzických osob. Toto zvýšení by bylo možné rozložit do devíti let, což by přesto znamenalo zvýšení daně z příjmů o 5 % oproti dani placené za rok 2008. Spolu s ní by došlo i ke zvýšení povinně placeného zdravotního a sociálního pojištění. Tento daňový dopad nepovažuji za výrazný. Celkový finanční dopad, vyplývající ze zvýšení nákladů, které vedení účetnictví představuje, však zanedbatelný rozhodně není. Proto bych dobrovolný přechod na účetnictví nedoporučovala.

Informace o tom, co by jejich přechod na vedení účetnictví obnášel a jak by se postupovalo, je vhodným podkladem pro rozhodování. To však zcela závisí na podnikateli. K 1. 1. 2009 ani jeden vedení účetnictví nezačal. Pokud k tomu nedojde z důvodu případného zápisu do obchodního rejstříku, připadá v úvahu jako počátek vedení účetnictví nejbližší termín 1. 1. 2010. Zpracované údaje vycházejí z jejich pozice k 31. 12. 2008 a k příštímu roku budou evidované hodnoty jiné. Je však možné, že se jejich povaha příliš nezmění a u podnikatele A bude stále vysoká hodnota závazků a u podnikatele B budou i v příštím roce pohledávky převyšovat závazky. Pokud nebudou zaplacené staré pohledávky podnikatele A, existuje možnost tvorby ještě vyšších opravných položek. V průběhu času se však mění i zákony, obzvláště zákon o daních z příjmů. V právní úpravě převodu k významným změnám nedochází. Stejně tak se může měnit i situace daných podnikatelů, kdy při dosažení limitního obrátu nebo zápisu do obchodního rejstříku budou splňovat kriteria pro povinné vedení účetnictví.

Seznam použité literatury

KNIHY

- [1] ALEXANDER, D., ARCHER, S. *Miller European Accounting Guide*. 5th ed., USA: Aspen Publishers, 2003. 1200 pgs. ISBN 0-73-554146-9.
- [2] CARDOVÁ, Z. *Daňová evidence a účetnictví individuálního podnikatele*. 1. vyd. Praha: Aspi, 2007. 156 s. ISBN 978-80-7357-288-4.
- [3] CHASTEEN, L.G., FLAHERTY, R.E. and O'CONNOR, M.C. *Intermediate accounting*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1989. 1320 pgs. ISBN: 0-07-557638-4.
- [4] DOLEŽELOVÁ, M. *Daňová evidence 2007*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 118 s. ISBN 978-80-251-1556-5.
- [5] DUŠEK, J. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví*. 5. vyd. Praha: Grada, 2007. 120 s. ISBN 978-80-247-1881-1.
- [6] GRYGAROVÁ, M., Homolová, P. *Daňová evidence 2006 a přechod na účetnictví k 1. 1. 2006 v příkladech*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2006. 104 s. ISBN 80-7208-543-3.
- [7] HASPROVÁ, O. *Účetnictví – základy*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2004. 129 s. ISBN: 80-7083-780-2
- [8] HERMANSON, R.H., EDWARDS, J.D. *Financial accounting: a business perspective*. 7th ed. Boston: Irwin/McGraw-Hill, 1998. 680 pgs. ISBN 0-256-24738-2.
- [9] KADLEC, J., CHALUPA, R. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví*. 1. vyd. Ostrava: Anag, 2006, 175 s. ISBN 80-7263-327-9.
- [10] KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 17. vyd. Praha: Polygon, 2007. 416 s. ISBN: 978-80-7273-143-5.
- [11] LANDA M. *Účetnictví podniku: informační zdroj podnikatelských rozhodnutí*. 2. vyd. Praha: Eurolex, 2006. 495 s. ISBN 80-86861-11-2.
- [12] SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2007*. 4. vyd. Praha: Grada, 2007. 125 s. ISBN 978-80-247-1909-2.

ODBORNÉ ČLÁNKY

- [13] LOUŠA, F. Přechod podnikatelské fyzické osoby z daňové evidence na účetnictví. *Účetnictví v praxi*. 2005, roč. 9, č. 11, s. 15-18. ISSN 1211-7307.
- [14] MACHALA, O. Povinnost vedení účetnictví u fyzických osob v roce 2006 a otázky s tím spojené. *Účetnictví*. 2007, č. 1, s. 12-20. ISSN 0139-5661.

[15] MACHOVÁ, H. Přechod z daňové evidence na účetnictví. *Účetnictví v praxi*. 2004, roč. 8, č. 11, s. 16-18. ISSN 1211-7307.

[16] SEDLÁKOVÁ, E. Pohledávky a závazky v r. 2009. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále*. 2009, roč. 10, č. 3, s. 63-71. ISSN 1214-522X.

LEGISLATIVA

[17] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

[18] Zákon č. 235/2004 sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

[19] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

[20] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

[21] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

OFICIÁLNÍ INFORMACE

[22] *Komora daňových poradců*. [online]. Dostupné z <<http://www.kdpcr.cz>>

[23] *Ministerstvo financí*. [online]. Dostupné z <<http://www.mfcr.cz>>

[24] *Svaz účetních*. [online]. Dostupné z <<http://www.svaz-ucetnich.cz>>

Seznam příloh

Příloha A: Vzorová účtová osnova

Příloha B: Rozvaha

Příloha C: Výkaz zisku a ztráty

Příloha A: Vzorová účtová osnova

ÚČTOVÁ TRÍDA 0- DLOUHODOBÝ MAJETEK	063-Ostatní cenné papíry a podíly	11-Materiál
01-Dlouhodobý nehmotný majetek	065-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	111-Pořízení materiálu
011-Zřizovací výdaje	066-Půjčky a úvěry - ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv	112-Materiál na skladě
012-Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	067-Ostatní půjčky	119-Materiál na cestě
013-Software	069-Jiný dlouhodobý finanční majetek	12-Zásoby vlastní výroby
014-Ocenitelná práva	07-Oprávký k dlouhodobému nehmotnému majetku	121-Nedokončená výroba
015-Goodwill	071-Oprávký ke zřizovacím výdajům	122-Polotovary vlastní výroby
019-Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	072-Oprávký k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	123-Výrobky
02-Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný	073-Oprávký k softwaru	124-Zvířata
021-Stavby	074-Oprávký k ocenitelným právům	13-Zboží
022-Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	075-Oprávký ke goodwillu	131-Pořízení zboží
025-Pěstitelské celky trvalých porostů	079-Oprávký k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku	132-Zboží na skladě a v prodejnách
026-Základní stádo, tažná zvířata	08-Oprávký k dlouhodobému hmotnému majetku	139-Zboží na cestě
029-Jiný dlouhodobý hmotný majetek	081-Oprávký ke stavbám	15-Poskytnuté zálohy na zásoby
03-Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný	082-Oprávký k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí	151-Poskytnuté zálohy na materiál
031-Pozemky	085-Oprávký k pěstitelským celkům trvalých porostů	152-Poskytnuté zálohy na zvířata
032-Umělecká díla a sbírky	086-Oprávký k základnímu stádu a tažným zvířatům	153-Poskytnuté zálohy na zboží
04-Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	089-Oprávký k jinému dlouhodobému hmotnému majetku	19-Opravné položky k zásobám
041-Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku	09-Opravné položky k dlouhodobému majetku	191-Opravná položka k materiálu
042-Pořízení dlouhodobého hmotného majetku	091-Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku	192-Opravná položka k nedokončené výrobě
043-Pořízení dlouhodobého finančního majetku	092-Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku	193-Opravná položka k polotovary vlastní výroby
05-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek	093-Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku	194-Opravná položka k výrobkům
051-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	094-Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku	195-Opravná položka ke zvířatům
052-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	095-Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek	196-Opravná položka ke zboží
053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	096-Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku	197-Opravná položka k zálohám na materiál
06-Dlouhodobý finanční majetek	097-Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	198-Opravná položka k zálohám na zboží
061-Podíly v ovládaných a řízených osobách	098-Oprávký k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku	199-Opravná položka k zálohám na zvířata
062-Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	ÚČTOVÁ TRÍDA 1-ZÁSoby	

ÚČTOVÁ TŘÍDA 2- KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK A KRÁTKODOBÉ BANKOVNÍ ÚVĚRY	314-Poskytnuté zálohy - dlouhodobé a krátkodobé	362-Závazky - podstatný vliv
21-Peníze	315-Ostatní pohledávky	364-Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
211-Pokladna	32-Závazky (krátkodobé)	365-Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva
213-Ceniny	321-Závazky z obchodních vztahů	366-Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
22-Účty v bankách	322-Směnky k úhradě	367-Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
221-Bankovní účty	324-Přijaté provozní zálohy	368-Závazky k účastníkům sdružení
23-Krátkodobé bankovní úvěry	325-Ostatní závazky	37-Jiné pohledávky a závazky
231-Krátkodobé bankovní úvěry	33-Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	371-Pohledávky z prodeje podniku
232-Eskontní úvěry	331-Zaměstnanci	372-Závazky z koupě podniku
24-Krátkodobé finanční výpomoci	333-Ostatní závazky vůči zaměstnancům	373-Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
241-Emitované krátkodobé dluhopisy	335-Pohledávky za zaměstnanci	374-Pohledávky z pronájmu
249-Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	336-Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	375-Pohledávky z emitovaných dluhopisů
25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek	34-Zúčtování daní a dotací	376-Nakoupené opce
251-Registrované majetkové cenné papíry k obchodování	341-Daň z příjmů	377-Prodané opce
252-Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly	342-Ostatní přímé daně	378-Jiné pohledávky
253-Registrované dluhové cenné papíry k obchodování	343-Daň z přidané hodnoty	379-Jiné závazky
255-Vlastní dluhopisy	345-Ostatní daně a poplatky	38-Přechodné účty aktiv a pasiv
256-Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti	346-Dotace ze státního rozpočtu	381-Náklady příštích období
257-Ostatní cenné papíry k obchodování	347-Ostatní dotace	382-Komplexní náklady příštích období
259-Pořizování krátkodobého finančního majetku	35-Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva	383-Výdaje příštích období
26-Převody mezi finančními účty	351-Pohledávky - ovládající a řídící osoba	384-Výnosy příštích období
261-Peníze na cestě	352-Pohledávky - podstatný vliv	385-Příjmy příštích období
29-Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku	353-Pohledávky za upsaný základní kapitál	388-Dohadné účty aktivní
291-Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku	354-Pohledávky za společníky při úhradě ztráty	389-Dohadné účty pasivní
ÚČTOVÁ TŘÍDA 3-ZÚČTOVACÍ VZTAHY	355-Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva	39-Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování
31-Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)	358-Pohledávky za účastníky sdružení	391-Opravná položka k pohledávkám
311-Pohledávky z obchodních vztahů	36-Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva	395-Vnitřní zúčtování
313-Pohledávky za eskontované cenné papíry	361-Závazky - ovládající a řídící osoba	398-Spojovací účet při sdružení

ÚČTOVÁ TŘÍDA 4-KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY	481-Odložený daňový závazek a pohledávka	544-Smluvní pokuty a úroky z prodlení
41-Základní kapitál a kapitálové fondy	49-Individuální podnikatel	545-Ostatní pokuty a penále
411-Základní kapitál	491-Účet individuálního podnikatele	546-Odpis pohledávky
412-Emisní ážio	ÚČTOVÁ TŘÍDA 5-NÁKLADY	548-Ostatní provozní náklady
413-Ostatní kapitálové fondy	50-Spotřebované nákupy	549-Manka a škody z provozní činnosti
414-Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	501-Spotřeba materiálu	55-Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů
418-Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách	502-Spotřeba energie	551-Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
419-Změny základního kapitálu	503-Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	552-Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
42-Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření	504-Prodané zboží	554-Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
421-Zákonný rezervní fond	51-Služby	555-Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
422-Nedělitelný fond	511-Opravy a udržování	557-Zúčtování oprávek k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
423-Statutární fondy	512-Cestovné	558-Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
427-Ostatní fondy	513-Náklady na reprezentaci	559-Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti
428-Nerozdělený zisk minulých let	518-Ostatní služby	56-Finanční náklady
429-Neuhrazená ztráta minulých let	52-Osobní náklady	561-Prodané cenné papíry a podíly
43-Výsledek hospodaření	521-Mzdové náklady	562-Úroky
431-Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	522-Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti	563-Kurové ztráty
45-Rezervy	523-Odměny členům orgánů společnosti a družstva	564-Náklady z přecenění cenných papírů
451-Rezervy podle zvláštních právních předpisů	524-Zákonné sociální pojištění	566-Náklady z finančního majetku
453-Rezerva na daň z příjmů	525-Ostatní sociální pojištění	567-Náklady z derivátových operací
459-Ostatní rezervy	526-Sociální náklady individuálního podnikatele	568-Ostatní finanční náklady
46-Dlouhodobé bankovní úvěry	527-Zákonné sociální náklady	569-Manka a škody na finančním majetku
461-Bankovní úvěry	528-Ostatní sociální náklady	57-Rezervy a opravné položky finančních nákladů
47-Dlouhodobé závazky	53-Daně a poplatky	574-Tvorba a zúčtování finančních rezerv
471-Dlouhodobé závazky - ovládající a řídicí osoba	531-Daň silniční	579-Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti
472-Dlouhodobé závazky - podstatný vliv	532-Daň z nemovitostí	58-Mimořádné náklady
473-Emitované dluhopisy	538-Ostatní daně a poplatky	581-Náklady na změnu metody
474-Závazky z pronájmu	54-Jiné provozní náklady	582-Škody
475-Dlouhodobé přijaté zálohy	541-Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	584-Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv
478-Dlouhodobé směnky k úhradě	542-Prodaný materiál	588-Ostatní mimořádné náklady
479-Jiné dlouhodobé závazky	543-Dary	589-Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti
48-Odložený daňový závazek a pohledávka		

59-Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů	62-Aktivace	668-Ostatní finanční výnosy
591-Daň z příjmů z běžné činnosti - splatná	621-Aktivace materiálu a zboží	68-Mimořádné výnosy
592-Daň z příjmů z běžné činnosti - odložená	622-Aktivace vnitropodnikových služeb	681-Výnosy ze změny metody
593-Daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná	623-Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku	688-Ostatní mimořádné výnosy
594-Daň z příjmů z mimořádné činnosti - odložená	624-Aktivace dlouhodobého hmotného majetku	69-Převodové účty
595-Dodatečné odvody daně z příjmů	64-Jiné provozní výnosy	697-Převod provozních výnosů
596-Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům	641-Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	698-Převod finančních výnosů
597-Převod provozních nákladů	642-Tržby z prodeje materiálu	ÚČTOVÁ TŘÍDA 7-ZÁVĚRKOVÉ A PODROZVAHOVÉ ÚČTY
598-Převod finančních nákladů	644-Smluvní pokuty a úroky z prodlení	70-Účty rozvahné
ÚČTOVÁ TŘÍDA 6-VÝNOSY	646-Výnosy z odepsaných pohledávek	701-Počáteční účet rozvahný
60-Tržby za vlastní výkony a zboží	648-Ostatní provozní výnosy	702-Konečný účet rozvahný
601-Tržby za vlastní výroby	66-Finanční výnosy	71-Účet zisků a ztrát
602-Tržby z prodeje služeb	661-Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	710-Účet zisků a ztrát
604-Tržby za zboží	662-Úroky	75 až 79-Podrozvahové účty
61-Změny stavu zásob vlastní činnosti	663-Kursově zisky	75x-Majetek v úschově
611-Změna stavu nedokončené výroby	664-Výnosy z přecenění cenných papírů	76x-Podrozvahová aktiva
612-Změna stavu polotovarů vlastní výroby	665-Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	77x-Podrozvahová pasiva
613-Změna stavu výrobků	666-Výnosy z krátkodobého finančního majetku	78x-Technické účty
614-Změna stavu zvířat	667-Výnosy z derivátových operací	ÚČTOVÉ TŘÍDY 8 A 9-VNITROPODNIKOVÉ ÚČETNICTVÍ

Zdroj: *Sagit*. [online]. Dostupné z <<http://www.sagit.cz>>

Příloha B: Rozvaha

Zpracováno v souladu s vyhláškou č. 500/2002
Sb. ve znění pozdějších předpisů

ROZVAHA (BALANCE)

ke dni **31.12.2008**
(v celých tisících Kč)

IČ

99 99 99 99

Obchodní firma nebo jiný
název účetní jednotky

ABC s.r.o.

Sídlo, bydliště nebo místo
podnikání účetní jednotky

Nová 20

Nové Město

999 99

označ a	AKTIVA b	řád c	Běžné účetní období			Min.úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 31 + 63)	001	0	0	0	0
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002	0	0	0	0
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 + 13 + 23)	003	0	0	0	0
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek (ř.05 až 12)	004	0	0	0	0
B. I. 1	Zřizovací výdaje	005	0	0	0	0
2	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	006	0	0	0	0
3	Software	007	0	0	0	0
4	Ocenitelná práva	008	0	0	0	0
5	Goodwill	009	0	0	0	0
6	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	010	0	0	0	0
7	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011	0	0	0	0
8	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	012	0	0	0	0
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek (ř.14 až 22)	013	0	0	0	0
B. II. 1	Pozemky	014	0	0	0	0
2	Stavby	015	0	0	0	0
3	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	016	0	0	0	0
4	Pěstitelské celky trvalých porostů	017	0	0	0	0
5	Dospělá zvířata a jejich skupiny	018	0	0	0	0
6	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	019	0	0	0	0
7	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	020	0	0	0	0
8	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	021	0	0	0	0
9	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	022	0	0	0	0
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek (ř. 24 až 30)	023	0	0	0	0
B. III. 1	Podíly v ovládaných a řízených osobách	024	0	0	0	0
2	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	025	0	0	0	0
3	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	026	0	0	0	0
4	Půjčky a úvěry - ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv	027	0	0	0	0
5	Jiný dlouhodobý finanční majetek	028	0	0	0	0
6	Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	029	0	0	0	0
7	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	030	0	0	0	0

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, www.danovaprizeni.cz, business.center.cz

označ a	AKTIVA b	řád c	Běžné účetní období			Min.úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
C.	Oběžná aktiva (ř. 32 + 39 + 48 + 58)	031	0	0	0	0
C. I.	Zásoby (ř.33 až 38)	032	0	0	0	0
C. I. 1	Materiál	033	0	0	0	0
2	Nedokončená výroba a polotovary	034	0	0	0	0
3	Výrobky	035	0	0	0	0
4	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	036	0	0	0	0
5	Zboží	037	0	0	0	0
6	Poskytnuté zálohy na zásoby	038	0	0	0	0
C. II.	Dlouhodobé pohledávky (ř. 40 až 47)	039	0	0	0	0
C. II. 1	Pohledávky z obchodních vztahů	040	0	0	0	0
2	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	041	0	0	0	0
3	Pohledávky - podstatný vliv	042	0	0	0	0
4	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	043	0	0	0	0
5	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	044	0	0	0	0
6	Dohadné účty aktivní	045	0	0	0	0
7	Jiné pohledávky	046	0	0	0	0
8	Odložená daňová pohledávka	047	0	0	0	0
C. III.	Krátkodobé pohledávky (ř. 49 až 57)	048	0	0	0	0
C. III. 1	Pohledávky z obchodních vztahů	049	0	0	0	0
2	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	050	0	0	0	0
3	Pohledávky - podstatný vliv	051	0	0	0	0
4	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	052	0	0	0	0
5	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	053	0	0	0	0
6	Stát - daňové pohledávky	054	0	0	0	0
7	Krátkodobé poskytnuté zálohy	055	0	0	0	0
8	Dohadné účty aktivní	056	0	0	0	0
9	Jiné pohledávky	057	0	0	0	0
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek (ř. 59 až 62)	058	0	0	0	0
C. IV. 1	Peníze	059	0	0	0	0
2	Účty v bankách	060	0	0	0	0
3	Krátkodobý cenné papíry a podíly	061	0	0	0	0
4	Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	062	0	0	0	0
D. I.	Časové rozlišení (ř. 64 až 66)	063	0	0	0	0
D. I. 1	Náklady příštích období	064	0	0	0	0
2	Komplexní náklady příštích období	065	0	0	0	0
3	Příjmy příštích období	066	0	0	0	0

označ	PASIVA	řad	Běžné úč. období 5	Min.úč. období 6
a	b	c		
	PASIVA CELKEM (ř. 68 + 85 + 118)	067	0	0
A.	Vlastní kapitál (ř. 69 + 73 + 78 + 81 + 84)	068	0	0
A. I.	Základní kapitál (ř. 70 až 72)	069	0	0
1	Základní kapitál	070	0	0
2	Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	071	0	0
3	Změny základního kapitálu	072	0	0
A. II.	Kapitálové fondy (ř. 74 až 77)	073	0	0
A. II. 1	Emisní ážio	074	0	0
2	Ostatní kapitálové fondy	075	0	0
3	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	076	0	0
4	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách	077	0	0
A. III.	Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku (ř. 79 + 80)	078	0	0
A. III. 1	Zákonný rezervní fond / Nedělitelný fond	079	0	0
2	Statutární a ostatní fondy	080	0	0
A. IV.	Výsledek hospodáření minulých let (ř. 82 + 83)	081	0	0
A. IV. 1	Nerozdělený zisk minulých let	082	0	0
2	Neuhrazená ztráta minulých let	083	0	0
A. V.	Výsledek hospodáření běžného účetního období (+/-) /ř.01 - (+ 69 + 73 + 78 + 81 + 85 + 118)/	084	0	0
B.	Cizí zdroje (ř. 86 + 91 + 102 + 114)	085	0	0
B. I.	Rezervy (ř. 87 až 90)	086	0	0
B. I. 1	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	087	0	0
2	Rezerva na důchody a podobné závazky	088	0	0
3	Rezerva na daň z příjmů	089	0	0
4	Ostatní rezervy	090	0	0
B. II.	Dlouhodobé závazky (ř. 92 až 101)	091	0	0
B. II. 1	Závazky z obchodních vztahů	092	0	0
2	Závazky - ovládající a řídicí osoba	093	0	0
3	Závazky - podstatný vliv	094	0	0
4	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	095	0	0
5	Dlouhodobé přijaté zálohy	096	0	0
6	Vydané dluhopisy	097	0	0
7	Dlouhodobé směnky k úhradě	098	0	0
8	Dohadné účty pasivní	099	0	0
9	Jiné závazky	100	0	0
10	Odložený daňový závazek	101	0	0

označ	PASIVA	řád	Běžné úč. období	Min.úč. období
a	b	c	5	6
B. III.	Krátkodobé závazky (ř. 103 až 113)	102	0	0
B. III. 1	Závazky z obchodních vztahů	103	0	0
2	Závazky - ovládající a řídící osoba	104	0	0
3	Závazky - podstatný vliv	105	0	0
4	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	106	0	0
5	Závazky k zaměstnancům	107	0	0
6	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	108	0	0
7	Stát - daňové závazky a dotace	109	0	0
8	Krátkodobé přijaté zálohy	110	0	0
9	Vydané dluhopisy	111	0	0
10	Dohadné účty pasivní	112	0	0
11	Jiné závazky	113	0	0
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci (ř. 115 až 117)	114	0	0
B. IV. 1	Bankovní úvěry dlouhodobé	115	0	0
2	Krátkodobé bankovní úvěry	116	0	0
3	Krátkodobé finanční výpomoci	117	0	0
C. I.	Časové rozlišení (ř. 119 + 120)	118	0	0
C. I. 1	Výdaje příštích období	119	0	0
2	Výnosy příštích období	120	0	0

Právní forma účetní jednotky :	
Předmět podnikání nebo jiné činnosti :	

Okamžik sestavení	Podpisový záznam osoby odpovědné za sestavení účetní závěrky	Podpisový záznam statutárního orgánu nebo fyzické osoby, která je účetní jednotkou
20.05.09 13:13		

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, www.danovaprizeni.cz, business.center.cz

Příloha C: Výkaz zisku a ztráty

Zpracováno v souladu s vyhláškou č.
500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

ke dni **31.12.2008**

(v celých tisících Kč)

IČ
99 99 99 99

Obchodní firma nebo jiný název
účetní jednotky

ABC s.r.o.

0

Sídlo, bydliště nebo místo podnikání
účetní jednotky

Nová 20

Nové Město

999 99

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	01	0	0
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02	0	0
+	Obchodní marže (ř. 01-02)	03	0	0
II.	Výkony (ř. 05+06+07)	04	0	0
II. 1	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	05	0	0
2	Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	0	0
3	Aktivace	07	0	0
B.	Výkonová spotřeba (ř. 09+10)	08	0	0
B. 1	Spotřeba materiálu a energie	09	0	0
B. 2	Služby	10	0	0
+	Přidaná hodnota (ř. 03+04-08)	11	0	0
C.	Osobní náklady	12	0	0
C. 1	Mzdové náklady	13	0	0
C. 2	Odměny členům orgánů společnosti a družstva	14	0	0
C. 3	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	15	0	0
C. 4	Sociální náklady	16	0	0
D.	Daně a poplatky	17	0	0
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	18	0	0
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu (ř. 20+21)	19	0	0
III. 1	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20	0	0
2	Tržby z prodeje materiálu	21	0	0
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu (ř. 23+24)	22	0	0
F. 1	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	23	0	0
F. 2	Prodaný materiál	24	0	0
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	25	0	0
IV.	Ostatní provozní výnosy	26	0	0
H.	Ostatní provozní náklady	27	0	0
V.	Převod provozních výnosů	28	0	0
I.	Převod provozních nákladů	29	0	0
*	Provozní výsledek hospodaření	30	0	0
	/(ř.11-12-17-18+19-22-25+26-27+(-28)-(-29)/			

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, www.danovaprznani.cz, business.center.cz

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném 1	minulém 2
VI	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	31	0	0
J.	Prodané cenné papíry a podíly	32	0	0
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku (ř. 34 + 35 + 36)	33	0	0
VII. 1	Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	34	0	0
VII. 2	Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů	35	0	0
VII. 3	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	36	0	0
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	37	0	0
K.	Náklady z finančního majetku	38	0	0
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	39	0	0
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	40	0	0
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	41	0	0
X.	Výnosové úroky	42	0	0
N.	Nákladové úroky	43	0	0
XI.	Ostatní finanční výnosy	44	0	0
O.	Ostatní finanční náklady	45	0	0
XII.	Převod finančních výnosů	46	0	0
P.	Převod finančních nákladů	47	0	0
*	Finanční výsledek hospodaření /(ř.31-32+33+37-38+39-40-41+42-43+44-45-(-46)+(-47))/	48	0	0
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost (ř. 50 + 51)	49	0	0
Q. 1	-splatná	50	0	0
Q. 2	-odložená	51	0	0
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost (ř. 30 + 48 - 49)	52	0	0
XIII.	Mimořádné výnosy	53	0	0
R.	Mimořádné náklady	54	0	0
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti (ř. 56 + 57)	55	0	0
S. 1	-splatná	56	0	0
S. 2	-odložená	57	0	0
*	Mimořádný výsledek hospodaření (ř. 53 - 54 - 55)	58	0	0
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)	59	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) (ř. 52 + 58 - 59)	60	0	0
****	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-) (ř. 30 + 48 + 53 - 54)	61	0	0
Okamžik sestavení	Podpisový záznam osoby odpovědné za sestavení účetní závěrky	Podpisový záznam statutárního orgánu nebo fyzické osoby, která je účetní jednotkou		
20.05.09 13:13				

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, www.danovaprizeni.cz, business.center.cz

Zdroj: *business.center.cz* [online] Výkaz zisku a ztráty